A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (hatodik tanács)

2024. október 4.*

„Fellebbezés – Verseny – Kartellek – A betonvas piaca – Az ESZAK 65. cikk megsértését megállapító, az ESZAK-Szerződés lejárta után, az 1/2003/EK rendelet alapján hozott európai bizottsági határozat – Korábbi határozatok megsemmisítését követően hozott határozat – Új meghallgatás tartása a tagállamok versenyhatóságainak jelenlétében – Védelemhez való jog – A megfelelő ügyintézés elve – A pártatlanság követelménye – Észszerű határidő – Indokolási kötelezettség – Arányosság – A *ne bis in idem* elve – Jogellenességi kifogás – Súlyosító körülmények – Visszaesés – Enyhítő körülmények – Egyenlő bánásmód”

A C-31/23. P. sz. ügyben,

a **Ferriere Nord SpA** (székhelye: Osoppo [Olaszország)], képviselik: B. Comparini, G. Donà és W. Viscardini avvocati)

fellebbezőnek

az Európai Unió Bírósága alapokmányának 56. cikke alapján 2023. január 19-én benyújtott fellebbezése tárgyában,

a többi fél az eljárásban:

az **Európai Bizottság** (képviselik: G. Conte, P. Rossi és C. Sjödin, meghatalmazotti minőségben, segítőjük: M. Moretto avvocato)

alperes az elsőfokú eljárásban,

az **Európai Unió Tanácsa** (képviselik: E. Ambrosini és O. Segnana, meghatalmazotti minőségben)

beavatkozó fél az elsőfokú eljárásban,

A BÍRÓSÁG (hatodik tanács),

tagjai: T. von Danwitz tanácselnök, P. G. Xuereb (előadó) és A. Kumin bírák,

főtanácsnok: N. Emiliou,

hivatalvezető: A. Calot Escobar,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

* Az eljárás nyelve: olasz.

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint az ügy elbírálására a főtanácsnok indítványa nélkül kerül sor,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Fellebbezésével a Ferriere Nord SpA elsődlegesen az Európai Unió Törvényszéke 2022. november 9-i Ferriere Nord kontra Bizottság ítéletének (T-667/19, a továbbiakban: megtámadott ítélet, EU:T:2022:692) hatályon kívül helyezését kéri, amely ítéletben a Törvényszék elutasította az elsődlegesen az ESZAK-Szerződés 65. cikkének megsértésére vonatkozó, 2019. július 4-i C(2019) 4969 final bizottsági határozat (AT.37956 – betonvas ügy) (a továbbiakban: vitatott határozat) rá vonatkozó részének megsemmisítése iránti keresetét. Másodlagosan e vállalkozás egyrészt a megtámadott ítélet azon részének hatályon kívül helyezését kéri, amelyben az elutasította a vitatott határozat részleges megsemmisítésére irányuló másodlagos kérelmét, másrészt pedig e határozat részleges megsemmisítését, valamint a vele szemben kiszabott bírság csökkentését.

Jogi háttér

Az 1/2003/EK rendelet

2 Az [EUMSZ 101. és 102. cikkben] meghatározott versenyszabályok végrehajtásáról szóló, 2002. december 16-i 1/2003/EK tanácsi rendelet (HL 2003. L 1., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 2. kötet, 205. o.) „Jogsértés megállapítása és megszüntetése” című 7. cikke az (1) bekezdésében a következőképpen rendelkezik:

„Ha panasz vagy saját kezdeményezése alapján eljáró Bizottság megállapítja az [EUMSZ 101.] vagy [EUMSZ 102.] cikkének megsértését, határozatban felszólíthatja, az érintett vállalkozásokat és vállalkozások társulásait, hogy fejezzék be a jogsértést. E célból az elkövetett jogsértéssel arányos, a jogsértés tényleges megszüntetéséhez szükséges mértékű, magatartásra vonatkozó vagy szerkezeti jogorvoslati intézkedéseket tehet. Szerkezeti jogorvoslati intézkedéseket csak akkor lehet megtenni, ha nem áll rendelkezésre ugyanolyan hatékony, magatartásra vonatkozó jogorvoslat, vagy ha az ugyanolyan hatékony, magatartásra vonatkozó jogorvoslat az érintett vállalkozás számára nagyobb terhet jelent, mint a szerkezeti jogorvoslati intézkedések. Ha a Bizottságnak jogos érdekében áll, azt is megállapíthatja, hogy a jogsértést a múltban követték el.”

3 E rendeletnek a „Tanácsadó bizottság” című 14. cikke kimondja:

„(1) A Bizottság a 7., 8., 9., 10., 23. cikk, illetve a 24. cikk (2) bekezdése és a 29. cikk (1) bekezdése alapján hozott bármely határozat előtt egyeztet a versenykorlátozó magatartásokkal és erőfölénnyel foglalkozó tanácsadó bizottsággal.

(2) Az egyes ügyek megvitatása céljából a tanácsadó bizottság a tagállamok versenyhatóságainak képviselőiből áll. […]

[…]

(5) A Bizottság a legteljesebb mértékben figyelembe veszi a tanácsadó bizottság által adott véleményt. A Bizottság tájékoztatja a tanácsadó bizottságot arról, hogyan vette figyelembe véleményét.

[…]”

4 Az említett rendelet 23. cikke (2) bekezdésének a) pontja szerint a Bizottság határozattal bírságot szabhat ki a vállalkozásokra és vállalkozások társulásaira, amennyiben azok akár szándékosan, akár gondatlanságból megsértik az EUMSZ 101. vagy az EUMSZ 102. cikket.

5 Ugyanezen rendeletnek „A szankciók kiszabására vonatkozó elévülési idők” című 25. cikke kimondja:

„(1) A 23. és 24. cikk alapján a Bizottságra ruházott jogkörökre a következő elévülési idők vonatkoznak:

a) három év az információkérésre vagy a helyszíni vizsgálatok lebonyolítására vonatkozó rendelkezések megsértése esetén;

b) öt év minden más jogsértés esetén.

(2) Az elévülési idő a jogsértés elkövetésének napján kezdődik. Folyamatos vagy ismétlődő jogsértések esetén azonban az elévülési idő a jogsértés megszűnésének napján kezdődik.

(3) A bírságok vagy kényszerítő bírságok elévülési idejét megszakítja a Bizottság vagy valamely tagállam versenyhatósága által a jogsértés tekintetében vizsgálat vagy eljárás céljából tett bármilyen intézkedés. Az elévülési idő azon a napon szakad meg, amelyen legalább egy olyan vállalkozás vagy vállalkozások legalább egy olyan társulása értesítést kap az intézkedésről, amely részt vett a jogsértésben. Az elévülési időt megszakító intézkedések közé tartoznak különösen a következők:

a) a Bizottság vagy valamely tagállam versenyhatóságának írásbeli adatkérése;

b) a Bizottság vagy valamely tagállam versenyhatósága által saját tisztviselői számára kibocsátott, vizsgálatok lefolytatására vonatkozó írásbeli megbízás;

c) a Bizottság vagy valamely tagállam versenyhatósága által kezdeményezett eljárás;

d) a Bizottság vagy valamely tagállam versenyhatóságának kifogásközléséről szóló értesítés.

(4) Az elévülési idő megszakadása a jogsértésben részt vevő összes vállalkozásra vagy a vállalkozások összes ilyen társulására nézve bekövetkezik.

(5) Az elévülési idő minden egyes megszakítás után újrakezdődik. Az elévülési idő azonban legkésőbb azon a napon jár le, amelyen az elévülési idő kétszeresének megfelelő időszak eltelt anélkül, hogy a Bizottság bírságot vagy kényszerítő bírságot szabott volna ki. Ez az időszak meghosszabbodik azzal az időszakkal, ameddig a (6) bekezdés szerint az elévülés nyugszik.

(6) A bírságok vagy kényszerítő bírságok kiszabására vonatkozó elévülés mindaddig nyugszik, amíg a Bizottság határozata a Bíróság előtt folyamatban lévő eljárás tárgyát képezi.”

6 Az 1/2003 rendelet „A felek, a panaszosok és más harmadik személyek meghallgatása” című 27. cikke előírja:

„(1) A 7., 8., 23. cikkben és a 24. cikk (2) bekezdésében meghatározott határozatok meghozatala előtt a Bizottság az általa lefolytatott eljárás alá vont vállalkozásoknak vagy vállalkozások társulásainak lehetőséget nyújt arra, hogy meghallgassák őket a Bizottság által kifogásolt kérdésekkel kapcsolatban. A Bizottság csak olyan kifogásokra alapozhatja határozatát, amelyekre az érintett felek megtehették észrevételeiket. A panaszosok szorosan kapcsolódnak az eljáráshoz.

(2) Az érintett felek védekezéshez való jogát az eljárás során teljes mértékben tiszteletben kell tartani. […]

(3) Ha a Bizottság ezt szükségesnek tartja, meghallgathat más természetes vagy jogi személyeket is. Az ilyen személyek által a meghallgatásra vonatkozóan benyújtott kérelmet meg kell adni abban az esetben, ha kellő érdekeltséget bizonyítanak. A tagállamok versenyhatóságai is felkérhetik a Bizottságot más természetes vagy jogi személyek meghallgatására.

[…]”

A 773/2004 rendelet

7 A 2008. június 30-i 622/2008/EK bizottsági rendelettel (HL 2008. L 171., 3. o.) módosított, a Bizottság által az [EUMSZ 101. és 102. cikke] alapján folytatott eljárásokról szóló, 2004. április 7-i 773/2004/EK bizottsági rendelet (HL 2004. L 123., 18. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 3. kötet, 81. o.; a továbbiakban: 773/2004 rendelet) „A meghallgatáshoz való jog” című 11. cikke kimondja:

„(1) Az 1/2003/EK rendelet 14. cikkének (1) bekezdésében említett tanácsadó bizottsággal folytatott konzultációt megelőzően a Bizottság lehetőséget ad a meghallgatásra azoknak a feleknek, akikhez kifogásközlést intéz.

(2) A Bizottság határozataiban csak azokkal a kifogásokkal foglalkozik, amelyek tekintetében az (1) bekezdésben említett feleknek lehetőségük volt észrevételeik megtételére.”

8 A 773/2004 rendelet 12. cikke értelmében:

„(1) A Bizottság szóbeli meghallgatás keretében lehetőséget ad érveik kifejtésére azoknak a feleknek, akikhez kifogásközlést intéz, amennyiben a felek írásos beadványukban ezt kérik.

(2) A vitarendezési beadvány benyújtásakor azonban a felek a Bizottság számára megerősítik, hogy csak abban az esetben kérik, hogy érveiket szóbeli meghallgatás keretében adhassák elő, ha a kifogásközlés nem tükrözi a vitarendezési beadványukban foglaltakat.”

9 E rendelet „Más személyek meghallgatása” című 13. cikke előírja:

„(1) Amennyiben az 5. és a 11. cikkben említettektől eltérő természetes vagy jogi személyek meghallgatásért folyamodnak, és bizonyítani tudják kellő érdekeltségüket, a Bizottság írásban tájékoztatja őket az eljárás jellegéről és tárgyáról, és kitűzi azt a határidőt, amelyen belül írásban ismertethetik álláspontjukat.

(2) A Bizottság megfelelő esetben felkérheti az (1) bekezdésben említett személyeket, hogy fejtsék ki érveiket azoknak a feleknek a szóbeli meghallgatásán, akikhez kifogásközlést intézett, amennyiben az (1) bekezdésben említett személyek írásbeli észrevételeikben ezt kérik.

(3) A Bizottság bármely más személyt is felkérhet arra, hogy írásban ismertesse álláspontját, illetve jelenjen meg azoknak a feleknek a szóbeli meghallgatásán, akikhez kifogásközlést intézett. A Bizottság e személyeket arra is felkérheti, hogy az említett szóbeli meghallgatáson fejtsék ki álláspontjukat.”

10 Az említett rendelet „A szóbeli meghallgatások lefolytatása” című 14. cikkének szövege a következő:

„(1) A meghallgatásokat a meghallgatási tisztviselő folytatja le, és ennek során teljes függetlenséget élvez.

(2) A Bizottság felkéri a meghallgatni kívánt személyeket, hogy az általa meghatározott időpontban jelenjenek meg a szóbeli meghallgatáson.

(3) A Bizottság felkéri a tagállamok versenyhatóságait, hogy vegyenek részt a szóbeli meghallgatáson. Hasonlóképpen a tagállamok más hatóságainak tisztviselőit és köztisztviselőit is felkérheti a részvételre.

[…]”

A 2011. évi közlemény

11 Az EUMSZ 101. és EUMSZ 102. cikkel kapcsolatos eljárások lefolytatására vonatkozó legjobb gyakorlatokról szóló bizottsági közleménynek (HL 2011. C 308., 6. o.; a továbbiakban: 2011. évi közlemény) – ahogyan az annak 1. pontjából kitűnik – az a fő célja, hogy gyakorlati iránymutatást adjon az EUMSZ 101. és EUMSZ 102. cikk alkalmazására vonatkozó eljárásokhoz.

12 E közlemény 6. pontja előírja, hogy a közlemény a közzétételének időpontjától alkalmazandó „a folyamatban lévő és jövőbeni ügyekre”. Ami a folyamatban lévő ügyeket illeti, a közleményt a 16. lábjegyzete szerint „azokra az eljárási lépésekre kell alkalmazni, amelyekre a közzététel után kerül sor”.

13 Ugyanezen közlemény (84), (86) és (109) pontja értelmében:

„(84) A kifogásközlés egyértelműen jelzi, hogy a Bizottság kíván-e bírságot kiszabni a vállalkozásokra, amennyiben a kifogások továbbra is fennállnak […]. A kifogásközlésben a Bizottság megjelöli azokat a alapvető tényeket és jogi problémákat, többek között a jogsértés időtartamát és súlyosságát, amelyek a bírság kiszabását eredményezhetik, illetve azt, hogy a jogsértést szándékosan vagy gondatlanságból követték el. A kifogásközlés kellő pontossággal azt is megemlíti, hogy bizonyos tények súlyosbító körülménynek, illetve, adott esetben, enyhítő körülménynek számíthatnak.

[…]

(86) Amennyiben a Bizottság végső határozatában egy vagy több fél hátrányára el szándékozik térni a kifogásközlésben meghatározott ténybeli és jogi elemektől, vagy ha a Bizottság további terhelő bizonyítékot kíván figyelembe venni, az érintett egy vagy több fél számára minden esetben lehetőséget biztosítanak arra, hogy az adott kérdéssel kapcsolatos álláspontjukat a megfelelő módon ismertethessék.

[…]

(109) Abban az esetben, ha a kifogásközlés kiadása után olyan új bizonyíték merül fel, amelyet e Bizottság figyelembe kíván venni, vagy ha a Bizottság az érintett vállalkozások számára hátrányosan szándékozik megváltoztatni jogi álláspontját, a kérdéses vállalkozásoknak lehetőséget kell nyújtani arra, hogy az új szempontokkal kapcsolatos észrevételeiket ki tudják fejteni.”

A jogvita előzményei és a vitatott határozat

14 A jogvita előzményeit a megtámadott ítélet 1–31. pontja ismerteti.

„(1) A felperes, a Ferriere Nord SpA egy olasz jog szerinti társaság, amely 1992 áprilisa óta a betonvas rudak ágazatában tevékenykedik.

A. Az első bizottsági határozat (2002)

(2) 2000 októbere és decembere között az Európai Közösségek Bizottsága az ESZAK-Szerződés 47. cikkének megfelelően vizsgálatokat folytatott a betonvasat gyártó olasz vállalkozásoknál, köztük a felperesnél és a vállalkozások egy társulásánál, a Federazione Imprese Siderurgiche Italianénél (az olasz acélipari vállalkozások szövetsége) (a továbbiakban: Szövetség). A Bizottság e rendelkezés alapján több tájékoztatáskérést is intézett a vállalkozásokhoz.

(3) 2002. március 26-án a Bizottság megindította az ESZAK 65. cikk alkalmazására vonatkozó eljárást, és az ESZAK 36. cikk alapján kifogásokat fogalmazott meg (a továbbiakban: kifogásközlés), amelyeket többek között a felperessel közölt. A felperes 2002. május 31-én válaszolt a kifogásközlésre.

(4) A közigazgatási eljárásban részt vevő feleket 2002. június 13-án hallgatták meg.

(5) 2002. augusztus 12-én a Bizottság kiegészítő kifogásokat intézett ugyanezen címzettekhez (a továbbiakban: kiegészítő kifogásközlés) az [EK 81.] és [EK 82. cikk] végrehajtásáról szóló, 1962. február 6-i 17. (első) tanácsi rendelet (HL 1962. 13., 204. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 1. kötet, 3. o.) 19. cikkének (1) bekezdése alapján. Ebben a Bizottság kifejtette álláspontját az eljárásnak az ESZAK-Szerződés 2002. július 23-i lejártát követő folytatására vonatkozóan. A felperes 2002. szeptember 20-án adott választ a kiegészítő kifogásközlésre.

(6) 2002. szeptember 30-án a közigazgatási eljárás feleinek újabb meghallgatására került sor a tagállamok versenyhatóságainak jelenlétében. E meghallgatás a kiegészítő kifogásközlés tárgyára, vagyis az ESZAK-Szerződés lejártának az eljárás folytatására gyakorolt jogkövetkezményeire vonatkozott.

(7) A Bizottság 2002. december 17-én az ESZAK-Szerződés 65. cikkének alkalmazására vonatkozó eljárásban (AT.37956 – betonvas ügy) meghozta a C(2002) 5087 végleges bizottsági határozatot (a továbbiakban: 2002. évi határozat), amelyet a [Szövetségnek] és nyolc vállalkozásnak, köztük a felperesnek címeztek. Ebben a Bizottság megállapította, hogy ez utóbbiak 1989 decembere és 2000 júliusa között egységes, összetett és folyamatos kartellt folytattak az olasz betonvas rudak és tekercsek (a továbbiakban: betonvas) olasz piacán, amelynek célja vagy hatása az árak rögzítése, valamint a termelés vagy az értékesítés korlátozása vagy ellenőrzése volt, ami ellentétes az ESZAK 65. cikk (1) bekezdésével.

(8) A felperes jogsértésben való részvételét illetően a Bizottság megállapította, hogy az 1993. április 1-jétől 2000. július 4-ig tartott. A Bizottság emiatt 3,57 millió euró összegű bírságot szabott ki a vállalkozásra. Ez az összeg tartalmazta a felperes javára a bírság 20%-os csökkentését a kartellügyek esetében a bírságok alóli mentességről és a bírságok csökkentéséről szóló bizottsági közlemény (HL 1996. C 207., 4. o. […]) D. pontjának (1) bekezdése alapján, amely lehetőséget biztosít az egyébként fizetendő bírság csökkentésére azon vállalkozások esetében, amelyek együttműködnek azáltal, hogy a kifogásközlés megküldése előtt a Bizottság rendelkezésére bocsátanak olyan információkat, dokumentumokat vagy egyéb bizonyítékokat, amelyek segítenek megerősíteni a jogsértés elkövetését.

(9) 2003. március 10-én a felperes fellebbezést nyújtott be a Törvényszékhez a 2002. évi határozat ellen. A Törvényszék megsemmisítette az említett határozatot a felperesre (2007. október 25-i Fertiere Nord kontra Bizottság ítélet, T-94/03, […] EU:T:2007:320) és más címzett vállalkozásokra vonatkozó részében, azzal az indokkal, hogy az alkalmazott jogi alap, vagyis az ESZAK 65. cikk (4) és (5) bekezdése, e határozat elfogadásának időpontjában már nem volt hatályban. Ennélfogva a Bizottság az ESZAK-Szerződés lejártát követően e rendelkezések alapján nem rendelkezett hatáskörrel az ESZAK 65. cikk (1) bekezdése megsértésének megállapítására és szankcionálására. A Törvényszék nem vizsgálta meg e határozat egyéb vonatkozásait.

(10) A 2002. évi határozat jogerőre emelkedett a [Szövetség] tekintetében, amely nem indított keresetet a Törvényszék előtt.

B. A második bizottsági határozat (2009)

(11) 2008. június 30-i levelében a Bizottság tájékoztatta a felperest és a többi érintett vállalkozást azon szándékáról, hogy új határozatot kíván hozni, kiigazítva az alkalmazott jogi alapot. Ezenkívül a Bizottság kifejtette, hogy az említett határozat a kifogásközlésben és a kiegészítő kifogásközlésben bemutatott bizonyítékokon alapul. A Bizottság felhívására a felperes 2008. augusztus 1-jén írásbeli észrevételeket terjesztett elő.

(12) 2008. július 24-i és szeptember 25-i, majd 2009. március 13-i, június 30-i és augusztus 27-i telefaxában a Bizottság a felperes részvényeseire és vagyoni helyzetére vonatkozó információkat kért a felperestől. A felperes ezekre az információkérésekre a 2008. augusztus 1-jei és október 1-jei, majd 2009. március 18-i, július 1-jei és szeptember 8-i elektronikus levelében válaszolt.

(13) A Bizottság 2009. szeptember 30-án elfogadta az ESZAK-Szerződés 65. cikkének alkalmazására vonatkozó eljárásban hozott (COMP/37.956 – betonvas ügy, újbóli elfogadás) C(2009) 7492 végleges bizottsági határozatot, amelynek címzettjei ugyanazon vállalkozások voltak, mint a 2002. évi határozatnak, köztük a felperes. E határozatot az EK-Szerződés eljárási szabályai és az [1/2003 rendelet] alapján fogadták el. E határozat a kifogásközlésben és a

kiegészítő kifogásközlésben említett elemeken alapult, és lényegében megismételte a 2002. évi határozat tartalmát és következtetéseit. Közelebbről a felperessel szemben kiszabott 3,57 millió eurós bírság összege változatlan maradt.

(14) 2009. december 8-án a Bizottság módosító határozatot fogadott el, amelynek mellékletébe belefoglalta a 2009. szeptember 30-i határozatából kimaradt, árváltozásokat bemutató táblázatokat, és nyolc lábjegyzetben kiigazította az említett táblázatokra történő számszerű hivatkozásokat.

(15) 2010. február 19-én a felperes keresetet indított a Törvényszék előtt a 2009. szeptember 30-i módosított bizottsági határozat (a továbbiakban: 2009. évi határozat) ellen. 2014. december 9-én a Törvényszék a felperessel szemben kiszabott bírságot 3,42144 millió euróra csökkentette azzal az indokkal, hogy a felperes három éven keresztül nem vett részt a kartellnek a termelés vagy az értékesítés korlátozására vagy ellenőrzésére vonatkozó részében, az ezt meghaladó részében pedig elutasította a keresetet (2014. december 9-i Ferriere Nord kontra Bizottság ítélet, T-90/10, […], EU:T:2014:1035). A Törvényszék a 2009. évi határozatot egy másik címzett vonatkozásában részben megsemmisítette, egy további címzett tekintetében csökkentette a kiszabott bírság összegét, a többi keresetet pedig elutasította.

(16) 2015. február 20-án a felperes fellebbezést nyújtott be a 2014. december 9-i Ferriere Nord kontra Bizottság ítélettel (T-90/10, […], EU:T:2014:1035) szemben. A Bíróság a 2017. szeptember 21-i Ferriere Nord kontra Bizottság ítéletével (C-88/15 P, EU:C:2017:716) többek között a fellebbező tekintetében megsemmisítette a Törvényszék említett ítéletét és a 2009. évi határozatot.

(17) A 2017. szeptember 21-i Ferriere Nord kontra Bizottság ítéletében (C-88/15 P, EU:C:2017:716) a Bíróság kimondta, hogy amennyiben valamely határozatot az 1/2003 rendelet alapján fogadnak el, az e határozat elfogadásához vezető eljárásnak meg kell felelnie az e rendeletben, valamint a [773/2004 rendeletben] előírt eljárási szabályoknak, még akkor is, ha ezen eljárás e rendelet hatálybalépése előtt indult meg.

(18) Márpedig a Bíróság megállapította, hogy a jelen ügyben a 2002. június 13-i meghallgatás, az egyetlen, amely az eljárás érdemét érintette, a tagállami versenyhatóságok részvétele hiányában nem tekinthető az 1/2003 rendelet alapján történő határozathozatalra vonatkozó eljárási követelményeknek megfelelőnek.

(19) A Bíróság megállapította, hogy a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, amikor úgy ítélte meg, hogy a Bizottság a 2009. évi határozat meghozatala előtt nem volt köteles új meghallgatást szervezni, mivel a vállalkozásokat 2002. június 13-án és szeptember 30-án szóban meghallgatták.

(20) A 2017. szeptember 21-i Ferriere Nord kontra Bizottság ítéletben (C-88/15 P, EU:C:2017:716) a Bíróság emlékeztetett arra, hogy milyen jelentőséggel bír az érintett felek kérésére tartott azon meghallgatás, amelyre a tagállamok versenyhatóságait is meghívják, így annak elmulasztása lényeges eljárási szabályok megsértésének minősül.

(21) A Bíróság kimondta, hogy mivel a 773/2004 rendeletben előírt ezen jogot nem tartották tiszteletben, azon vállalkozásnak, melynek jogait ilyen módon megsértették, nem szükséges bizonyítania, hogy e jogsértés az ő hátrányára befolyásolhatta az eljárás menetét és a [2009. évi] határozat tartalmát.

(22) A Bíróság más, a Törvényszék által 2014. december 9-én hozott, a 2009. évi határozat jogszerűségéről szóló egyéb ítéleteket szintén hatályon kívül helyezett, valamint e határozatot négy másik vállalkozás tekintetében ugyanezen indokok alapján megsemmisítette. A 2009. évi határozat ezzel szemben jogerőssé vált azon címzett vállalkozások tekintetében, amelyek nem nyújtottak be fellebbezést az említett ítéletekkel szemben.

C. A harmadik bizottsági határozat (2019)

(23) 2017. december 15-i levelében a Bizottság tájékoztatta a felperest azon szándékáról, hogy folytatja a közigazgatási eljárást, és ennek keretében az említett eljárásban részt vevő feleket a tagállamok versenyhatóságainak jelenlétében újból meghallgatja.

(24) A felperes 2018. február 1-jei levelében észrevételeket terjesztett elő, amelyekben vitatta a Bizottságnak a közigazgatási eljárás folytatásához való jogkörét, és felhívta a Bizottságot, hogy ne folytassa az eljárást.

(25) 2018. április 23-án a Bizottság az eljárás érdemét illetően újabb meghallgatást tartott, amelyen a tagállami versenyhatóságok és a meghallgatási tisztviselő jelenlétében részt vett a felperes, valamint a 2009. évi határozat három másik címzett vállalkozása.

(26) 2018. november 19-i, valamint 2019. január 17-i és május 6-i levelében a Bizottság három információkérést küldött a felperesnek részvényeseivel és vagyoni helyzetével kapcsolatban. A felperes ezekre az információkérésekre a 2018. december 10-i, illetve a 2019. január 31-i és május 9-i levelében válaszolt.

(27) 2019. június 21-én a felperes részt vett a Bizottság szolgálataival tartott megbeszélésen, amelyen utóbbiak jelezték, hogy úgy döntöttek, a biztosok testülete számára új, szankciót kiszabó határozat elfogadására tesznek javaslatot, de az objektíven elhúzódó időtartamra tekintettel rendkívüli enyhítő körülmény alkalmazása mellett.

(28) 2019. július 4-én a Bizottság elfogadta a [vitatott] határozatot, amelynek címzettje öt olyan vállalkozás volt, amelyre nézve a 2009. évi határozatot megsemmisítették, vagyis a felperes mellett az Alfa Acciai SpA, a Feralpi Holding SpA (korábban Feralpi Siderurgica SpA és Federalpi Siderurgica SRL), a Partecipazioni Industriali SpA (korábban Riva Acciaio pA, majd Riva Fire SpA, a továbbiakban: Riva), valamint a Valsabbia Investimenti SpA és a Ferriera Valsabbia SpA.

(29) A [vitatott] határozatban a Bizottság ugyanazt a jogsértést állapította meg, mint ami a 2009. évi határozat tárgyát képezte, ugyanakkor az eljárás elhúzódása miatt 50%-kal csökkentette a címzett vállalkozásokra kiszabott bírságot. Ezenfelül a felperessel szemben további 6%-kal csökkentették a bírságot, mivel nem vett részt a kartellnek a termelés vagy az értékesítés korlátozására vagy ellenőrzésére vonatkozó részében egy bizonyos időszak alatt. Következésképpen a Bizottság a [vitatott] határozat 2. cikkében 2,237 millió euró összegű bírságot szabott ki a felperessel szemben.

(30) 2019. július 8-án a [vitatott] határozat egy hiányos, csak a páratlan oldalakat tartalmazó példányát kézbesítették a felperesnek, amelyről a felperes 2019. július 9-i levelében tájékoztatta a Bizottságot.

(31) 2019. július 18-án közölték a felperessel a [vitatott] határozat teljes változatát.”

A Törvényszék előtti eljárás és a megtámadott ítélet

15 A Törvényszék Hivatalához 2019. szeptember 30-án benyújtott keresetlevelével a fellebbező elsődlegesen a vitatott határozat őt érintő részében történő megsemmisítése, másodlagosan pedig a vele szemben kiszabott bírság összegének csökkentése iránti keresetet terjesztett elő.

16 A vitatott határozat megsemmisítése iránti kérelmének alátámasztására a fellebbező lényegében hat jogalapra hivatkozott, amelyeket az alábbiakra alapított: az elsőt a védelemhez való jognak és az eljárási szabályoknak a 2018. április 23-i meghallgatás során történt megsértésére, a másodikat arra, hogy a Bizottság a vitatott határozat elfogadása előtt állítólag jogellenesen megtagadta e határozatnak az észszerű eljárási határidő elvével való összeegyeztethetőségének vizsgálatát, a harmadikat az észszerű eljárási határidő elvének megsértésére. a negyediket az indokolási kötelezettség megsértésére, hatáskörrel való visszaélésre és az arányosság elvének megsértésére, az ötödiket a *ne bis in idem* elvének megsértésére, a hatodikat pedig az 1/2003 rendelet 25. cikkében előírt elévülési rendszer jogellenességére.

17 Ami különösen az első jogalapot illeti, a fellebbező az e jogalap keretében felhozott öt kifogás közül az első kettővel arra hivatkozott, hogy először is az 1/2003 rendeletben előírt tanácsadó bizottság (a továbbiakban: tanácsadó bizottság) pártatlansága megkérdőjelezhető volt, mivel az e bizottságot alkotó tagállami versenyhatóságok képviselőinek magatartását befolyásolhatta az a tény, hogy e hatóságoknak tudomásuk volt az üggyel kapcsolatban egyrészt a Bizottságnak a 2002. és 2009. évi határozatokban, másrészt pedig a Törvényszéknek a 2014. december 9-i Ferriere Nord kontra Bizottság ítéletben (T-90/10, EU:T:2014:1035) elfogadott álláspontjáról, másodszor a Bizottság függetlenségét befolyásolta az a körülmény, hogy az ezen ítélet által álláspontjában megerősített ezen intézmény valójában már nem fogadhatott el a tanácsadó bizottságban ülésező tagállami versenyhatóságok képviselői által kifejtettel ellentétes véleményt.

18 Az említett jogalap harmadik kifogásával a fellebbező azt állította, hogy a Bizottság egyrészt megsértette a meghallgatások tartására vonatkozó különböző szabályokat, másrészt hibát követett el, amikor elmulasztotta meghívni a [Szövetséget], a Leali SpA-t és annak leányvállalatát, az Acciaierie e Ferriere Leali Luigi SpA-t (a továbbiakban együtt: Leali), a Lucchini SpA-t, a Riva-t, az Industrie Riunite Odolesi SpA-t (a továbbiakban: IRO) és az Associazione Nazionale Sagomatori Ferrót (a fémmegmunkálással foglalkozó vállalkozások nemzeti szövetsége) (a továbbiakban: Ansfer) a 2018. április 23-i meghallgatásra, miközben e jogalanyok, melyek jelentős szerepet játszottak az ügyben, olyan információkat közölhettek volna a tagállamok versenyhatóságaival, amelyek lehetővé tették volna ez utóbbiak számára, hogy az ügy teljes ismeretében alakítsák ki álláspontjukat. A fellebbező szerint, mivel nem állt rendelkezésére az e hatóságok által az ügy teljes ismeretében adott vélemény, sérült a védelemhez való joga.

19 Az első jogalap negyedik kifogásával a fellebbező arra hivatkozott, hogy a Bíróság által megállapított eljárási hiányosságot lehetetlen volt orvosolni. Az eltelt idő következtében a piaci szereplők személyében és a piac szerkezetében bekövetkezett változások miatt álláspontja szerint a 2002-ben fennálló feltételekkel azonos vagy legalábbis egyenértékű feltételek mellett semmilyen új meghallgatást nem lehetett tartani.

20 E jogalap ötödik kifogásával a fellebbező többek között azt állította, hogy hibás volt a tanácsadó bizottság által adott vélemény, amely nyolc tagállami versenyhatóság által aláírt nyilatkozatot tartalmazott, amely szerint a 2018. április 23-i meghallgatás orvosolta a Bíróság által a 2017.

szeptember 21-i Ferriere Nord kontra Bizottság ítéletben (C-88/15 P, EU:C:2017:716) megállapított eljárási hibát. E nyolc hatóság közül ugyanis kettő – ideértve az előadó versenyhatóságot is – nem vett részt e meghallgatáson.

21 A vitatott határozat részleges megsemmisítésére és a vele szemben kiszabott bírság összegének ezzel összefüggő csökkentésére irányuló másodlagos kérelmének alátámasztása érdekében a fellebbező három további jogalapra hivatkozott, amelyek közül a hetedik a bizonyítási teher és az *in dubio pro reo* elvének megsértésén, a nyolcadik a bírság összege visszaesés címén való emelésének jogellenességén, a kilencedik pedig az enyhítő körülmények figyelembevételét és a bírság korlátozott mértékű csökkentését igazoló indokok késedelmes jellegét illetően az egyenlő bánásmód elvének megsértésén alapult.

22 2020. február 11-i határozatával a Törvényszék megengedte, hogy az Európai Unió Tanácsa a Bizottság kérelmeinek támogatása végett beavatkozzon.

23 A megtámadott ítélettel a Törvényszék a keresetet teljes egészében elutasította.

24 Az első fokon előterjesztett első jogalapot illetően a Törvényszék először is kimondta, hogy a fellebbező érvelése nem alkalmas annak bizonyítására, hogy a jelen ügyben nem volt biztosítva sem a tagállamok versenyhatóságainak a tanácsadó bizottságban részt vevő képviselői, sem a Bizottság pártatlansága. Másodszor, a Bizottság azáltal, hogy nem hívott meg a 2018. április 23-i meghallgatásra bizonyos vállalkozásokat és szövetségeket, nem sértette meg sem a meghallgatások tartására vonatkozó szabályokat, sem pedig a fellebbező védelemhez való jogát. Harmadszor, az összefüggéseknek az időmúlás által előidézett változásai nem érintették a Bizottság azon lehetőségét, hogy valamely határozatának a Bíróság vagy a Törvényszék ítéletével történő megsemmisítését követően folytassa az eljárást, amennyiben ezen intézmény megvizsgálta, hogy az eljárás folytatása még megfelelő megoldásnak tűnik-e a helyzetre, ahogyan azt a Bizottság a jelen ügyben tette. Negyedszer, nem megalapozott az annak bizonyítására irányuló érvelés, hogy a tanácsadó bizottság által adott vélemény hibás volt.

25 Ami az elsőfokú eljárásban előterjesztett harmadik jogalapot illeti, a Törvényszék megállapította, hogy sem a Bizottság által folytatott eljárás közigazgatási szakaszának időtartama, sem ezen eljárás teljes időtartama nem volt túlzott mértékű, de mindenesetre, még ha feltételezzük is, hogy az eljárás időtartama az észszerű határidő elvével ellentétesnek tekinthető, a fellebbező nem bizonyította a védelemhez való jogának ezen időtartamból eredő megsértését.

26 Az elsőfokú eljárásban előterjesztett negyedik jogalapot illetően a Törvényszék először is úgy ítélte meg, hogy a Bizottság kellőképpen kifejtette azokat az okokat, amelyek alapján a múltban történt két megsemmisítés ellenére új határozatot fogadott el, másodszor, hogy a vitatott határozatban a fellebbezővel szemben kiszabott bírságnak továbbra is elrettentő hatása volt, mivel a 2002. évi és a 2009. évi határozatban kiszabott bírságokat e határozatok megsemmisítését követően visszatérítették, harmadszor, a vitatott határozat elfogadása előtt a fellebbezőt még nem szankcionálták a szóban forgó jogsértés miatt, figyelemmel a két megsemmisítésre, negyedszer az eljárás folytatása és egy új határozat elfogadása megkönnyíthette a kártérítési keresetet indítani kívánó harmadik személyek feladatát, tekintettel többek között arra, hogy az Olasz Köztársaságon kívül más tagállamok is érintettek lehettek, és hogy a Bizottság nem zárhatta ki az olasz jogtól eltérő nemzeti jogok alkalmazását, ötödször pedig nem sérült az arányosság elve.

27 Ami az elsőfokú eljárásban előterjesztett ötödik jogalapot illeti, a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy a *ne bis in idem* elvét nem sértették meg, mivel a megtámadott ítélet meghozatalának időpontjában egyetlen határozat sem tartalmazott végleges döntést a fellebbezőnek a neki felrótt jogsértésekben való részvételét illetően.

28 Az elsőfokú eljárásban előterjesztett hatodik jogalapot illetően a Törvényszék kimondta, hogy az abban foglalt, az 1/2003 rendelet 25. cikkére vonatkozó jogellenességi kifogást el kell utasítani. A fellebbező a jelen ügyben nem bizonyította, hogy az uniós jogalkotó az e tekintetben figyelembe veendő célok összeegyeztetése során túllépte volna azt a mozgásteret, amelyet ebben az összefüggésben el kell számára ismerni. Az uniós versenyjog megsértésének szankcionálására ötéves, és ezen elévülési idő megszakadása esetén tízéves elévülési idő előírásával ugyanis a Bizottság számára szigorú időbeli korlátot szabtak a fellépésre. Azon tényt illetően, hogy az 1/2003 rendelet 25. cikkének (6) bekezdése értelmében az elévülés a bizottsági határozattal szembeni jogorvoslati eljárások alatt nyugszik, a Törvényszék hangsúlyozta, hogy olyan helyzetekről van szó, amelyekben a Bizottság cselekvésének hiánya nem az ezen intézményt terhelő gondosság hiányából ered.

29 Ami az elsőfokú eljárásban előterjesztett nyolcadik jogalapot illeti, a Törvényszék először is úgy ítélte meg, hogy a fellebbezővel szemben kiszabott bírság visszaesés címén való emelése kellően előrelátható volt a fellebbező számára, így nem sértette a védelemhez való jogát, másodszor az annak eldöntése során figyelembe veendő időtartam, hogy kell-e ilyen emelést alkalmazni, nem volt túl hosszú, harmadszor pedig a jelen ügyben visszaesés címén alkalmazott 50%-os emelés nem volt túlzott mértékű.

30 Az elsőfokú eljárás kilencedik jogalapját illetően a Törvényszék először is megállapította, hogy igazolt volt a fellebbező és egy másik vállalkozás számára amiatt nyújtott csökkentés mértéke közötti különbség, hogy e vállalkozások nem vettek részt a vitatott határozatban megállapított kartell valamely sajátos részében, másodszor pedig, hogy a Bizottság nem késedelmesen nyújtotta be az erre vonatkozó információkat.

A felek Bíróság előtti kérelmei

31 Fellebbezésében a fellebbező azt kéri, hogy a Bíróság:

– elsődlegesen helyezze hatályon kívül a megtámadott ítéletet, és ebből következően semmisítse mega vitatott határozatot;

– másodlagosan helyezze hatályon kívül a megtámadott ítélet azon részét, amelyben elutasították a vitatott határozat részleges megsemmisítésére és a vele szemben kiszabott bírság csökkentésére irányuló másodlagos kérelmét;

– a Bizottságot kötelezze mind az elsőfokú, mind pedig a másodfokú eljárás költségeinek a viselésére.

32 A Bizottság azt kéri, hogy a Bíróság:

– utasítsa el a fellebbezést, és

– a fellebbezőt kötelezze a költségek viselésére.

33 A Tanács azt kéri, hogy a Bíróság utasítsa el az 1/2003 rendelet 25. cikkére vonatkozó jogellenességi kifogást, és a fellebbezőt kötelezze a fellebbezési eljárás költségeinek viselésére.

A fellebbezésről

34 Fellebbezésének alátámasztása érdekében a fellebbező nyolc jogalapra hivatkozik.

Az első jogalapról

35 Első jogalapjával, amely négy részből áll, a fellebbező arra hivatkozik, hogy a Törvényszék megsértette a védelemhez való jogot, elmulasztotta a bizonyítékok megvizsgálását, nyilvánvalóan elferdítette a tényeket és a bizonyítékokat, megsértette az ítéleteinek indokolására vonatkozó kötelezettségét, és önkényes értékeléseket végzett.

A harmadik részről

– A felek érvei

36 Első jogalapjának elsőként vizsgálandó harmadik részében a fellebbező lényegében arra hivatkozik, hogy a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, amikor a megtámadott ítélet 158–162. pontjában megállapította, hogy a piaci szereplők személyében és a piaci szerkezetben bekövetkezett változások ellenére a Bizottság orvosolhatta a Bíróság által a 2017. szeptember 21-i Ferriere Nord kontra Bizottság ítéletben (C-88/15 P, EU:C:2017:716) kifogásolt eljárási hiányosságot a 2018. április 23-i meghallgatás megtartásával. A fellebbező vitatja a megtámadott ítélet 159. és 160. pontjában kifejtett indokokat, amelyekkel a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy az időmúlás miatt semmilyen meghallgatást nem lehetett a 2002-ben fennálló feltételekkel azonos feltételek mellett megtartani. A fellebbező szerint a 2017. szeptember 21-i Ferriere Nord kontra Bizottság ítéletben (C-88/15 P, EU:C:2017:716) megállapított jogellenesség nem az időmúlás során bekövetkezett változások miatt orvosolhatatlan, hanem az ezen intézmény által e jogellenesség elkövetésében tanúsított jogellenes közreműködés miatt.

37 A Bizottság azt állítja, hogy ez az érvelés új, következésképpen elfogadhatatlan. Véleménye szerint ez az érv mindenesetre megalapozatlan.

– A Bíróság álláspontja

38 A Bíróság eljárási szabályzata 170. cikke (1) bekezdésének második mondata értelmében a Törvényszék előtti jogvita tárgyát a fellebbezésben nem lehet megváltoztatni. Így az állandó ítélkezési gyakorlat szerint, ha valamely félnek megengednék, hogy először a Bíróság előtt hozzon fel olyan jogalapokat és érveket, amelyeket a Törvényszéknél nem terjesztett elő, az azt jelentené, hogy a Törvényszék által eldöntött jogvitán túlterjedő jogvitával fordulhatna a Bírósághoz, amelynek hatásköre korlátozott a fellebbezési eljárásban. A fellebbezés keretében a Bíróság hatásköre tehát mindössze a Törvényszék előtt megvitatott jogalapok és érvek Törvényszék általi értékelésének vizsgálatára korlátozódik (2024. február 29-i Euranimi kontra Bizottság ítélet, C-95/23 P, EU:C:2024:177, 53. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

39 A megtámadott ítélet 158. pontjában a Törvényszék rámutatott, hogy a fellebbező azon kifogása, amely szerint lehetetlen orvosolni a Bíróság által megállapított eljárási hiányosságot, azon a megállapításon alapul, amely szerint az eltelt idő következtében a piaci szereplők személyében és a piac szerkezetében bekövetkezett változások miatt a 2002-ben fennálló feltételekkel azonos vagy legalábbis egyenértékű feltételek mellett semmilyen új meghallgatást nem lehetett tartani.

40 Az első fokon előterjesztett kifogás ezen leírását a fellebbező fellebbezésében nem vitatta. Márpedig meg kell állapítani, hogy az említett leírásból nem tűnik ki, hogy a fellebbező a Törvényszék előtt arra hivatkozott volna, hogy a Bizottság által elkövetett hibák orvosolhatatlanná tették volna a Bíróság által a 2017. szeptember 21-i Ferriere Nord kontra Bizottság ítéletben (C-88/15 P, EU:C:2017:716) megállapított eljárási hibát.

41 Kétségtelen, hogy viszonválaszában a fellebbező jelzi, hogy az első fokon benyújtott keresetlevelének 62., 82., 97., 127., 133., 136., 167., 182. és 205. pontjában hangsúlyozta, hogy a Bizottság által elkövetett hibáknak és az eljárás rendellenesen hosszú időtartamának együttes hatása lehetetlenné teszi a Bíróság által megállapított eljárási hiba orvoslását. Mindazonáltal e pontok egyikéből sem tűnik ki, hogy a fellebbező a Törvényszék előtt azt állította volna, hogy nem az időmúlás során bekövetkezett változások tették orvosolhatatlanná a Bíróság által a 2017. szeptember 21-i Ferriere Nord kontra Bizottság ítéletben (C-88/15 P, EU:C:2017:716) megállapított eljárási hibát, hanem a Bizottság jogsértésben való jogellenes közreműködése.

42 Ebből következik, hogy mivel az első jogalap harmadik részére vonatkozó érvelést első alkalommal a Bíróság előtt hozták fel, azt mint elfogadhatatlant el kell utasítani.

Az első részről

– *A felek érvei*

43 Első jogalapjának első részében a fellebbező lényegében azt állítja, hogy a Törvényszék a megtámadott ítélet 64–78. pontjában tévesen állapította meg, hogy a 2018. április 23-i meghallgatáson és a tanácsadó bizottság véleményének elfogadásakor mind a Bizottság, mind pedig a tagállami versenyhatóságok képviselői eleget tettek a pártatlanság követelményének.

44 Először is, a fellebbező véleménye szerint e hatóságok csak olyan álláspontokat fogadhattak volna el, amelyek már a 2009. évi határozatban szerepeltek, és amelyeket a Törvényszék megerősített a 2014. december 9-i Ferriere Nord kontra Bizottság ítéletben (T-90/10, EU:T:2014:1035), valamint a 2009. évi határozat más címzettjei által e határozattal szemben indított keresetek nyomán 2014-ben hozott hét másik ítéletben (a továbbiakban együttesen: 2014. évi ítéletek), amelyek közül néhány jogerőssé vált.

45 Másodszor, a Törvényszék azon értékelése, amely szerint az Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato (AGCM) (verseny- és piacfelügyeleti hatóság, Olaszország) esetében tiszteletben tartották a pártatlanság követelményét, téves, és nyilvánvalóan elferdítésből, sőt a tények és bizonyítékok értékelésének egyszerű elmulasztásából ered.

46 A Törvényszék figyelembe vette azt a tényt, hogy az AGCM-nek tudomása volt a 2009. évi határozatról és a 2014. december 9-i Ferriere Nord kontra Bizottság ítéletről (T-90/10, EU:T:2014:1035). Ugyanakkor a Törvényszék elmulasztotta figyelembe venni, hogy e hatóság – amint azt a Törvényszékhez benyújtott több dokumentum is bizonyítja – e határozatra és ezen

ítéletre támaszkodott, amikor 2017-ben az említett határozatban szereplőkkel azonos vállalkozásokra és ugyanolyan jellegű magatartásokra vonatkozó kartellt szankcionált (a továbbiakban: az AGCM 2017. évi határozata). A fellebbező hangsúlyozza, hogy az AGCM-t a 2018. április 23-i meghallgatáson képviselő két személy meghatározó szerepet játszott az AGCM 2017. évi határozatának elfogadására irányuló eljárásban.

47 E körülményekre tekintettel téves az a két előfeltevés, amelyre a Törvényszék a megtámadott ítélet 75. pontjában támaszkodott. Egyrészt az a tény, hogy az AGCM 2017. évi határozatában említett kartell eltért a vitatott határozat tárgyát képező kartelltől, nem releváns. Másrészt az az előfeltevés is téves, amely szerint az AGCM 2017. évi határozata nem befolyásolhatta e hatóságot, mivel e határozatot egy olasz bíróság megsemmisítette. E megsemmisítésre ugyanis a 2018. április 23-i meghallgatást követően került sor, mivel azt a Tribunale amministrativo regionale per il Lazio (Lazio tartomány közigazgatási bírósága, Olaszország) 2018. június 12-i ítéletében mondták ki. E körülmények között a fellebbező úgy véli, hogy az AGCM-nek e meghallgatás során érdeke fűződött a Bizottság kifogásainak megerősítéséhez. Ezenkívül, amikor az AGCM 2019. június 27-én és július 1-jén a tanácsadó bizottság keretében véleményt nyilvánított, az ezen ítélettel szemben benyújtott fellebbezése még folyamatban volt.

48 Harmadszor, a 2014. évi ítéleteket követően a Bizottságnak semmi oka nem volt arra, hogy hagyja magát befolyásolni a tanácsadó bizottság esetleges ellentétes véleménye által.

49 Egyébiránt a fellebbező azzal érvel, hogy a Törvényszék nem határozott az ártatlanság vélelmének megsértésére vonatkozó, az elsőfokú keresetlevél 123–127. pontjában szereplő érveléséről. A Törvényszék a 2014. december 9-i Ferriere Nord kontra Bizottság ítéletben (T-90/10, EU:T:2014:1035) megállapította, hogy a fellebbező részt vett a vitatott határozatban említett kartellben, amit a tagállami versenyhatóságok képviselői sem a 2018. április 23-i meghallgatáson, sem pedig a tanácsadó bizottságban való későbbi beavatkozásaik során nem hagyhattak figyelmen kívül.

50 A Bizottság azzal érvel, hogy ez az érvelés elfogadhatatlan, mivel részben túlságosan pontatlan, részben pedig új. Álláspontja szerint e jogalap mindenképpen megalapozatlan.

– *A Bíróság álláspontja*

51 Az első jogalap második részének elfogadhatóságát illetően emlékeztetni kell egyrészt arra, hogy az EUMSZ 256. cikk (1) bekezdésének második albekezdéséből, az Európai Unió Bírósága alapokmánya 58. cikkének első bekezdéséből, valamint az eljárási szabályzat 168. cikke (1) bekezdésének d) pontjából és 169. cikkének (2) bekezdéséből az következik, hogy a fellebbezésben pontosan meg kell jelölni a hatályon kívül helyezni kért ítélet kifogásolt pontjait, valamint az e kérelmet konkrétan alátámasztó jogi érveket, ellenkező esetben a fellebbezés vagy az érintett jogalap elfogadhatatlannak minősül (2024. január 11-i Foz kontra Tanács ítélet, C-524/22 P, EU:C:2024:23, 26. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

52 Így a fellebbezés azon elemei, amelyek nem tartalmaznak egyetlen olyan érvet sem, amely kifejezetten a megtámadott ítéletben szereplő téves jogalkalmazás azonosítására irányul, nem felelnek meg e követelménynek, és azokat mint elfogadhatatlanokat el kell utasítani (2023. június 22-i YG kontra Bizottság ítélet, C-818/21 P, EU:C:2023:511, 105. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

53 Másrészt a fellebbező jogosult olyan fellebbezést előterjeszteni, amelyben olyan jogalapokra és érvekre hivatkozik a Bíróság előtt, amelyek magából a megtámadott ítéletből erednek, és arra irányulnak, hogy vitassák annak jogi megalapozottságát (2023. július 6-i EBB és Bizottság kontra ClientEarth ítélet, C-212/21 P és C-223/21 P, EU:C:2023:546, 96. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

54 A jelen ügyben, noha a fellebbező az első jogalap címében a 2018. április 23-i meghallgatást és a tanácsadó bizottság véleményét illetően az EUMSZ 266. cikk és az Európai Unió Alapjogi Chartája (a továbbiakban: Charta) 47. cikkének megsértésére hivatkozik, a jelen ítélet 51. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlattal ellentétben nem fejti ki azokat az okokat, amelyek miatt e rendelkezések alátámaszthatnák a tanácsadó bizottság tagjai és a Bizottság pártatlanságának hiányára alapított kifogást. Ebből következik, hogy e részt mint elfogadhatatlant el kell utasítani annyiban, amennyiben az az említett rendelkezések megsértésén alapul.

55 Ezzel szemben a Charta 48. cikkének (1) bekezdésében és az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló, 1950. november 4-én Rómában aláírt európai egyezmény (kihirdette: az 1993. évi XXXI. tv.; a továbbiakban: EJEE) 6. cikkének (2) bekezdésében rögzített ártatlanság vélelme elvének megsértésére alapított kifogás kellően egyértelműen ki van fejtve annak megértéséhez, hogy a fellebbező azt állítja, hogy a Törvényszék nem határozott az első fokon benyújtott keresetének egy részéről. Ez a kifogás tehát elfogadható.

56 Egyébiránt a fellebbező a Törvényszék előtt arra hivatkozott, hogy az AGCM 2017. évi határozatára tekintettel az AGCM azon képviselői, akik részt vettek a 2018. április 23-i meghallgatáson és a tanácsadó bizottságnak a vitatott határozat elfogadásával kapcsolatos munkájában, nem tekinthetők objektívnek és pártatlannak. Márpedig a megtámadott ítélet 75. pontjából kitűnik, hogy a Törvényszék azzal az indokkal utasította el ezt az állítást, hogy az AGCM 2017. évi határozatát később a Tribunale amministrativo regionale per il Lazio (Lazio tartomány közigazgatási bírósága) 2018. június 12-i ítéletével megsemmisítette. Ennélfogva a jelen ítélet 53. pontjában említett ítélkezési gyakorlatnak megfelelően a fellebbező jogosult a fellebbezése keretében ezen értékelést vitatni arra hivatkozva, hogy ezen ítélet meghozatalának időpontja releváns volt.

57 Az ügy érdemét illetően meg kell állapítani, hogy a Törvényszék először is a megtámadott ítélet 64–66. pontjában emlékeztetett arra, hogy mivel a 2014. december 9-i Ferriere Nord kontra Bizottság ítéletet (T-90/10, EU:T:2014:1035) a Bíróság hatályon kívül helyezte, az eltűnt az uniós jogrendből. Ezt követően a megtámadott ítélet 71. és 72. pontjában a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy „a korábban elfogadott, és adott esetben a Törvényszék olyan ítéletében megerősített megoldás lehetséges ismerete, amely ítéletet fellebbezés alapján a Bíróság hatályon kívül helyezett, a megsemmisítés következményeinek levonására irányuló kötelezettség részét képezi”. A Törvényszék szerint annak megállapítása, hogy ez az ismeret „önmagában megakadályozhatja az eljárás folytatását”, összeegyeztethetetlen lenne az EUMSZ 266. cikkel, amely az EUMSZ 263. cikk alapján történő megsemmisítés esetén arra kötelezi az uniós intézményeket, szerveket vagy hivatalokat, hogy tegyék meg a rájuk nézve hozott ítéletekben foglaltak teljesítéséhez szükséges intézkedéseket, anélkül azonban, hogy mentesítenék őket azon feladatuk alól, hogy a hatáskörükbe tartozó területeken biztosítsák az uniós jog alkalmazását. Végül a Törvényszék ezen ítélet 73. pontjában megállapította, hogy ilyen körülmények között az eljárás folytatása csak akkor lenne tilos, ha konkrét valószínűsítő körülmények révén a fellebbező bizonyítani tudná, hogy a tagállami versenyhatóságok képviselőinek és a Bizottságnak a pártatlanságát „ténylegesen hátrányosan befolyásolták”.

58 Ez az értékelés nem tartalmaz téves jogalkalmazást.

59 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a Charta 41. cikkében biztosított megfelelő ügyintézéshez való jog azt írja elő, hogy mindenkinek joga van többek között ahhoz, hogy ügyeit az uniós intézmények részrehajlás nélkül intézzék. A pártatlanság e követelménye magában foglalja egyrészt a szubjektív pártatlanságot abban az értelemben, hogy az ügyben eljáró érintett intézmény egyik tagja sem mutathat elfogultságot vagy személyes előítéletet, másrészt pedig az objektív pártatlanságot abban az értelemben, hogy ezen intézménynek e tekintetben megfelelő biztosítékokat kell nyújtania az összes jogszerű kétely kizárására (2024. február 1-jei Scania és társai kontra Bizottság ítélet, C-251/22 P, EU:C:2024:103, 70. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

60 A jelen ügyben – az AGCM esetét kivéve – a fellebbező érvelése csak a tagállami versenyhatóságok és a Bizottság képviselőinek objektív pártatlanságára vonatkozik.

61 Márpedig, még ha feltételezzük is, hogy a Charta 41. cikkéből eredő pártatlanság követelménye a tagállami versenyhatóságok képviselőire is alkalmazandó, amennyiben részt vesznek a meghallgatáson, és amennyiben hozzájárulnak a tanácsadó bizottság által a Bizottság versenyüggyel kapcsolatos határozattervezetére vonatkozóan kibocsátandó véleményhez, e képviselőknek a Bizottság olyan korábbi határozatáról való puszta tudomása, amelyet a Törvényszék ítélete megerősített, és amelyet később a Bíróság megsemmisített, önmagában és bármely más objektív körülmény hiányában nem elegendő harmadik személyek számára jogos kétség támasztására az említett képviselők esetleges előítéletének fennállását illetően. A tanácsadó bizottság tagjai ugyanis, amikor részt vesznek a meghallgatáson, és hozzájárulnak e bizottságnak a Bizottság versenyügyekkel kapcsolatos határozattervezetére vonatkozó véleményének kidolgozásához, nem kötelesek figyelembe venni az ilyen korábbi határozatot. Az ilyen határozatról való puszta tudomás tehát önmagában nem kelthet jogos kétséget az említett bizottság tagjai esetleges előítéletének fennállását illetően.

62 Ugyanez még inkább igaz a Bizottság esetében. A fellebbező érvelése ugyanis, amennyiben annak helyt kellene adni, azzal a következménnyel járna, hogy megtiltaná ezen intézmény számára az eljárás folytatását valamely határozatnak a Törvényszék vagy a Bíróság általi megsemmisítését követően, még ha csak a jelen ügyben szereplőhöz hasonló helyzetben is, és még akkor is, ha nem állnak fenn olyan konkrét valószínűsítő körülmények, amelyek alapján a pártatlanságát illetően jogos kétség merülhet fel. Az ilyen tilalom – ahogyan arra a Törvényszék helyesen rámutatott – összeegyeztethetetlen lenne az EUMSZ 266. cikkel, amely valamely jogi aktus megsemmisítése esetén arra kötelezi azon uniós intézményeket, szerveket vagy hivatalokat, amelyektől ezen aktus származik, hogy tegyék meg a rájuk nézve hozott ítéletekben foglaltak teljesítéséhez szükséges intézkedéseket, anélkül hogy kizárná az uniós bíróság által megállapított hibáktól mentes új jogi aktus elfogadásának lehetőségét. Ezenkívül az ilyen megoldás megakadályozná a Bizottságot abban, hogy teljesítse azon feladatát, hogy a hatáskörébe tartozó területeken biztosítsa az uniós versenyjog alkalmazását.

63 Az AGCM pártatlanságának állítólagos hiányát illetően a fellebbező arra hivatkozik, hogy e hatóság az AGCM 2017. évi határozatának elfogadásakor a 2009. évi határozatra és a 2014. évi ítéletekre támaszkodott.

64 Márpedig a fellebbező által e tekintetben hivatkozott bizonyítékokból kitűnik, hogy a 2009. évi határozat és a 2014. évi ítéletek, noha azokat az AGCM 2017. évi határozata megemlíti, nem képezik e határozat alapját. Ezenkívül a fellebbező az AGCM tárgyilagosságának vagy

pártatlanságának hiányára vonatkozó állításait az első fokon benyújtott keresetlevelében nem fejtette ki egyértelműen. E körülmények között a Törvényszék nem ferdítette el a tényeket és a bizonyítékokat, és nem mulasztott el határozni a fellebbező érveléséről.

65 Azon kifogást illetően, amely szerint a Törvényszék nem határozott az ártatlanság vélelme elvének megsértésére alapított érvelésről, meg kell állapítani, hogy a fellebbező első fokon arra hivatkozott, hogy mivel a Törvényszék a 2014. december 9-i Ferriere Nord kontra Bizottság ítéletben (T-90/10, EU:T:2014:1035) már megállapította a fellebbező kartellben való részvételét, a tagállami versenyhatóságok képviselői a 2018. április 23-i meghallgatáson és a tanácsadó bizottság ezt követő munkája során nem vélelmezhették az ártatlanságát. E kifogás tehát egybemosódik azzal az érveléssel, amellyel a fellebbező általánosabban azt állította, hogy e hatóságok nem voltak pártatlanok. Márpedig, mivel a Törvényszék ezen érvelést teljes egészében elutasította, nem volt köteles konkrétan határozni az említett kifogásról. E tekintetben rá kell mutatni, hogy a fellebbező nem hozott fel egyetlen olyan érvet sem, amely konkrétan az ártatlanság vélelmének tiszteletben tartására vonatkozó kifogásának kiegészítésére irányult volna.

66 Ebből következik, hogy az első jogalap első részét részben mint elfogadhatatlant és részben mint megalapozatlant el kell utasítani.

A második részről

– *A felek érvei*

67 Az első jogalap második részében a fellebbező azt állítja, hogy a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, amikor a megtámadott ítélet 79–157. pontjában elutasította a fellebbezőnek a 2018. április 23-i meghallgatás hiányos jellegére alapított érvelését, mivel a Bizottság nem hívta fel a Rivát, a Lealit, az IRO-t, a Lucchinit, a [Szövetséget] és az Ansfert a meghallgatáson való részvételre. Közelebbről, a Törvényszék tévesen válaszolt arra a kérdésre, hogy e meghallgatással kapcsolatban a Bizottság bármilyen módon, mint valamely rá vonatkozó szabály megsértése révén, akadályozta-e a fellebbező védelemhez való jogának érvényesítését.

68 Elsősorban, ami a Rivát illeti, a fellebbező arra hivatkozik, hogy a vitatott határozat e címzett vállalkozása kénytelen volt lemondani a 2018. április 23-i meghallgatáson való részvételről. A szóban forgó tényállás óta eltelt idő miatt ugyanis a Riva egyik alkalmazottja sem tudott a Bizottság kifogásaival szemben hasznos tényezőket felhozni. A fellebbező hangsúlyozza, hogy nem a Riva 2018. április 23-i meghallgatástól való távolmaradása okozta a védelemhez való jogának megsértését, hanem az eljárás rendellenesen hosszú időtartama. Következésképpen e túlzottan hosszú időtartam megakadályozta a tanácsadó bizottságot abban, hogy meghallgassa a Rivát, és teljes képet kapjon a Bizottság által szankcionálni kívánt kartellel kapcsolatos összefüggésekről és védekezési jogalapokról.

69 Másodsorban, azon vállalkozások és szövetségek helyzetét illetően, amelyeket a fellebbező szerint az 1/2003 rendelet 27. cikke (3) bekezdése második mondatának és a 773/2004 rendelet 13. cikke (1) és (2) bekezdésének megfelelően érdekelt harmadik személyként meg kellett volna hívni a 2018. április 23-i meghallgatásra, a fellebbező egyrészt azt állítja, hogy a Törvényszék a megtámadott ítélet 102. pontjában irreleváns megfontolásokra támaszkodva elutasította a védelemhez való jognak a Leali, az IRO és a [Szövetség] távolmaradásából eredő megsértésére vonatkozó érvelését.

70 Másrészt a fellebbező azt állítja, hogy a Törvényszék tévesen állapította meg, hogy a Bizottság helyesen vélte úgy, hogy a Lucchini és az Ansfer nem minősült érdekelt harmadik félnek.

71 A Törvényszéknek a Lucchinire vonatkozó értékelése önkényes, rugalmatlan és formalista. Ezen értékelés nem teszi lehetővé ugyanis annak megértését, hogy a Lucchini arra irányuló kérelmét, hogy az eljárásban részt vevő félként részt vehessen a 2018. április 23-i meghallgatáson, miért nem lehetett úgy értelmezni, hogy e vállalkozás érdekelt harmadik személyként kívánt megjelenni.

72 Az Ansfer érdekelt harmadik személy minőségét illetően a fellebbező azt állítja, hogy a Törvényszék ellentmondásos döntést hozott, elferdítette és önkényesen értékelte a tényeket. A fellebbező e tekintetben három kifogásra hivatkozik.

73 Először is a megtámadott ítélet 126–128. pontjában kifejtett indokok ellentmondásosak. A Törvényszék ugyanis, miután megállapította, hogy jogszerű, ha egy olyan jogalany, amelynek érdekelt harmadik személy minőségét az eljárás korábbi szakaszában elismerték, az eljárás során végig megőrzi e minőségét, megvizsgálta, hogy a jelen ügyben az Ansfer megőrizhette-e ezt a jogállást.

74 Másodszor, a Törvényszék azáltal, hogy a megtámadott ítélet 129. pontjában megállapította, hogy „az Ansfernek az eljárásban való részvételhez fűződő kifejezett érdeke nem állt fenn végig az eljárás során”, elferdítette a vitatott határozat (110) preambulumbekezdését, amelyben a Bizottság az Ansfert érdekelt harmadik személynek minősítette. Ezenkívül a Törvényszék ezen ítélet 124. pontjában az elsőfokú eljárásban felhozott kifogás terjedelmét az Ansfer 2002. évi eljárási helyzetére korlátozta.

75 A Törvényszék ugyancsak megsértette a 773/2004 rendelet 13. cikkének (1) és (2) bekezdését, amelynek értelmében a Bizottság köteles tájékoztatni az érdekelt harmadik feleket az eljárás jellegéről és tárgyáról, és felkéri őket, hogy amennyiben írásbeli észrevételeikben ezt kérik, fejtsék ki érveiket azoknak a feleknek a szóbeli meghallgatásán, akikhez kifogásközlést intézett. Márpedig nem vitatott, hogy a Bizottság nem tájékoztatta az Ansfert a közigazgatási eljárás 2017. decemberi folytatásáról, és nem hívta fel e vállalkozást a 2018. április 23-i meghallgatáson való részvételre sem.

76 Egyébiránt a Törvényszék megsértette a meghallgatási tisztviselő egyes versenyjogi eljárásokban meglévő feladatáról és megbízatásáról szóló, 2011. október 13-i 2011/695/EU európai bizottsági elnöki határozat (HL 2011. L 275., 29. o.) 5. cikkének (1) és (2) bekezdését, valamint 6. cikkének (2) bekezdését.

77 Harmadszor, még ha feltételezzük is, hogy a Törvényszék megalapozottan vélte úgy, hogy értékelni kell, hogy az Ansfer megőrizhette-e érdekelt harmadik személy jogállását, a megtámadott ítélet 132–135. pontjában szereplő érvelés, amely alapján a Törvényszék azt a következtetést vonta le, hogy nem ez a helyzet, és amely többek között bizonyos konkrét tényeken alapul, nem logikus és nem is döntő jellegű.

78 Mindenekelőtt ugyanis a fellebbező szerint az Ansfer nem vett részt a 2002. szeptember 30-i meghallgatáson, mivel az nem az ügy érdemére, hanem kizárólag az ESZAK-Szerződés lejártának jogi következményeire vonatkozott. Az a tény, hogy ez a szövetség nem szólalt fel a 2002. június 13-i meghallgatás során, a résztvevők ilyen értelmű kötelezettsége hiányában nem releváns. Továbbá egyáltalán nem döntő az a tény, hogy az Ansfer írásbeli észrevételeit csatolták az ügy irataihoz, majd átvették a vitatott határozat tervezetébe, mivel máskülönben nem is volna

szükséges a feleket újabb meghallgatásra felhívni. Végül a megtámadott ítélet 133. pontjában szereplő azon értékelés, amely szerint a megfelelő ügyintézés érdekében „el kell kerülni a beavatkozók számának megsokszorozódását”, nem érthető, mivel a 2018. április 23-i meghallgatáson a szervezetek kis számban voltak jelen.

79 Mindenesetre a fenti megfontolások egyértelműen nyilvánvalóvá teszik a Bizottság értékelésének önkényes jellegét, amelyet a Törvényszék is jóváhagyott.

80 Harmadsorban, ami az 1/2003 rendelet 27. cikke (3) bekezdésének első mondatában és a 773/2004 rendelet 13. cikkének (3) bekezdésében említett egyéb harmadik személyek, vagyis a kifogásközlés címzettjeitől és az érdekelt harmadik személyektől, mint például a Lealitól, az IRO-tól és a [Szövetségtől] eltérő személyek helyzetét illeti, a fellebbező azt állítja, hogy a Törvényszék megsértette e rendelkezéseket.

81 Ugyanez vonatkozik a Lucchinire is, Ugyanis időközben a 2002. évi és a 2009. évi határozat egyes címzettjei a fizetésképtelenné nyilvánításukat követően megszűntek, mások nem vettek részt a vitatott határozat elfogadására irányuló eljárásban, mivel nem támadták meg a 2002. évi határozatot vagy a 2014. évi ítéleteket. E körülmények között a Bizottságnak helyt kellett volna adnia a Lucchininek a 2018. április 23-i meghallgatáson való részvételre irányuló kérelmének. A Bizottság általi elutasítás megsértette a vizsgálattal érintett vállalkozások védelemhez való jogát, amelyeket megfosztottak attól a lehetőségtől, hogy a Lucchini tanúvallomását a javukra használják fel. Ezenkívül e vállalkozás távolléte sértette a tagállamok versenyhatóságait képviselő tanácsadó bizottság tagjainak előjogait. A Bizottság így önkényesen gyakorolta mérlegelési jogkörét a Lucchini tekintetében, amit a Törvényszék elmulasztott megállapítani.

82 Hasonló okokból a fellebbező azt állítja, hogy a Bizottság köteles lett volna felhívni az Ansfert arra, hogy más harmadik személyként vegyen részt a 2018. április 23-i meghallgatáson, így a Bizottság a mérlegelési jogkörét e szövetség tekintetében is önkényesen gyakorolta.

83 A Bizottság azt állítja, hogy a fellebbező érvelése több szempontból is elfogadhatatlan. Először is, ez az érvelés lényegében arra irányul, hogy a Bíróság értékelje újra az első fokon előterjesztett tényeket és bizonyítékokat. Másodszor, az érvelés nem alapul semmilyen konkrét kifogáson, hanem csupán kételyek kifejezésére szorítkozik. Harmadszor, ezen érvelés túl általános, és nem vonatkozik kifejezetten semmilyen téves jogalkalmazásra. Negyedszer a Bizottság mérlegelési jogkörének állítólagos önkényes gyakorlására alapított kifogások újak. A fellebbező érvelése mindenesetre nem megalapozott.

– *A Bíróság álláspontja*

84 Előzetesen rá kell mutatni, hogy a fellebbező hangsúlyozza, hogy függetlenül attól a kérdéstől, hogy a szóban forgó vállalkozások és szövetségek jogosultak voltak-e részt venni a meghallgatáson a vitatott határozat elfogadását megelőzően, a 2018. április 23-i meghallgatásnak a tagállami versenyhatóságok jelenlétében történő megtartása nem tette lehetővé ez utóbbiak számára, hogy teljes képet kapjanak a Bizottság által szankcionálni kívánt kartellel kapcsolatos összefüggésekről és védekezési jogalapokról, ami sértette a fellebbező védelemhez való jogát. A fellebbező érveléséből azonban kitűnik, hogy arra is hivatkozik, hogy a Bizottság megsértette a meghallgatásokra vonatkozó eljárási szabályokat, mivel nem hívott fel egyes vállalkozásokat vagy szövetségeket az e meghallgatáson való részvételre.

85 Ami elsősorban a Riva helyzetét illeti, a fellebbező nem vitatja a Törvényszéknek a megtámadott ítélet 93. pontjában szereplő azon megállapítását, amely szerint e vállalkozás nem kérte a 2018. április 23-i meghallgatáson való részvételt. A fellebbező a jelen ítélet 52. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlatból eredő követelményekkel ellentétben nem terjeszt elő olyan érvelést, amely kifejezetten a megtámadott ítéletben szereplő téves jogalkalmazás azonosítására irányulna. Az első jogalap második részét tehát mint elfogadhatatlant el kell utasítani annyiban, amennyiben az a Riva helyzetére vonatkozik.

86 Másodsorban, ami azon vállalkozások és egyesületek helyzetét illeti, amelyek esetlegesen érdekelt harmadik személyeknek tekinthetők, meg kell állapítani először is, hogy bár a fellebbező vitatja a megtámadott ítélet 102. pontjában kifejtett azon indok relevanciáját, amely szerint a Bizottság azáltal, hogy nem hívta fel a Lealit, az IRO-t és a Federacciait arra, hogy érdekelt harmadik félként vegyenek részt a 2018. április 23-i meghallgatáson, nem sértette meg a fellebbező védelemhez való jogát, a fellebbező e tekintetben nem hivatkozik téves jogalkalmazásra.

87 Másodszor, a Lucchinivel kapcsolatban a Törvényszék a megtámadott ítélet 103. pontjában rámutatott, hogy az eljárás 2017. december 15-i folytatását követően e vállalkozás annak engedélyezését kérte a Bizottságtól, hogy a 2018. április 23-i meghallgatáson ne érdekelt harmadik személyként, hanem ezen eljárásban részt vevő félként vehessen részt, többek között a fellebbezőhöz hasonlóan. A Törvényszék úgy vélte egyrészt, hogy a Bizottság nem követett el hibát, amikor elutasította a Lucchini kérelmét, másrészt azt, hogy a Lucchini ezt követően nem hivatkozott arra, hogy érdekelt harmadik személyként meg lehet hívni a meghallgatásra. A Törvényszék ezen ítélet 104. pontjában e megállapításokból azt a következtetést vonta le, hogy a Bizottság azzal, hogy nem hívta fel a Lucchinit a 2018. április 23-i meghallgatáson való részvételre, nem sértett meg olyan eljárási szabályt, amely befolyásolhatta volna a fellebbező védelemhez való jogának gyakorlását.

88 E tekintetben a fellebbező nem jelöli meg pontosan azokat a jogi érveket, amelyek alapján a megtámadott ítélet e pontjait kifogásolja, hanem csupán azt kéri a Bíróságtól, hogy vizsgálja felül az általa a Törvényszék elé terjesztett érveket, és végezze el a tények újbóli értékelését, anélkül hogy elferdítésre hivatkozna.

89 Márpedig az EUMSZ 256. cikk (1) bekezdése és a Bíróság alapokmánya 58. cikkének első bekezdése szerint a fellebbezés kizárólag jogkérdésre vonatkozhat. Kizárólag a Törvényszéknek van hatásköre a releváns tények megállapítására és értékelésére, valamint a bizonyítékok értékelésére. E tények és bizonyítékok értékelése tehát – az elferdítésük esetét kivéve – nem minősül jogkérdésnek, amelyet mint ilyet fellebbezés keretében a Bíróságnak felül kellene vizsgálnia (2024. február 29-i Euranimi kontra Bizottság ítélet, C-95/23 P, EU:C:2024:177, 84. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

90 Ezenkívül első alkalommal a jelen fellebbezés keretében terjesztették elő a fellebbező azon érvelését, amely szerint a Lucchininek a 2018. április 23-i meghallgatáson való részvételre irányuló kérelmét úgy kellett volna értelmezni, hogy az másodlagosan az e meghallgatáson érdekelt harmadik személyként való részvételre is irányult.

91 A fellebbező arra alapított érvelését, hogy a Lucchinit mint érdekelt harmadik személyt meg kellett volna hívni a 2018. április 23-i meghallgatásra, a jelen ítélet 38. és 89. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlatra tekintettel mint elfogadhatatlant el kell utasítani.

92 Harmadszor az Ansferrel kapcsolatban emlékeztetni kell arra, hogy a Törvényszék a megtámadott ítélet 130. pontjában felsorolt néhány, a fellebbező által nem vitatott tényt, nevezetesen azt, hogy 2002-ben az Ansfer, miután tudomást szerzett a Bizottság által folytatott eljárás megindításáról, kérte, hogy érdekelt harmadik személyként részt vehessen a 2002. június 13-i meghallgatáson; ezt a kérelmet a Bizottság elfogadta; az Ansfer részt vett az említett meghallgatáson, ahol anélkül, hogy a képviselője felszólalt volna, írásbeli észrevételeket nyújtott be, és ennek alapján az Ansfer meghívást kapott a 2002. szeptember 30-i, az ESZAK-Szerződés lejártának következményeire vonatkozó meghallgatásra, de nem válaszolt e felhívásra, és e meghallgatáson sem jelent meg.

93 A Törvényszék e tények alapján mondta ki a megtámadott ítélet 135. pontjában, hogy a Bizottság megállapíthatta, hogy az Ansfer lemondott az eljárásban való részvételről, vagy legalábbis a 2018. április 23-i meghallgatáson nem kívánta bővebben kifejteni érveit.

94 A fellebbező által ezen értékeléssel szemben felhozott, a jelen ítélet 73–79. pontjában összefoglalt három kifogás egyikének sem lehet helyt adni.

95 Ellentétben azzal, amit a fellebbező az első kifogásában állít, a Törvényszéknek a megtámadott ítélet 126–128. pontjában kifejtett érvelésében semmilyen ellentmondás nem szerepel. A Törvényszék ugyanis, miután ezen ítélet 126. és 127. pontjában megerősítette azt az elvet, amely szerint az a jogalany, amelynek az érdekelt harmadik személy jogállását elismerték, az eljárás során végig megőrzi e jogállását, még akkor is, ha az eljárást a megsemmisítést kimondó ítéletekhez vezető bírósági eljárások megszakították, az említett ítélet 128. pontjában hangsúlyozta, hogy meg kell határozni, hogy az ügy tényállására tekintettel az Ansfer esetében más volt-e a helyzet.

96 Ami a fellebbező második kifogását illeti, kétségtelen, hogy a megtámadott ítélet 129. pontjában tett és a jelen ítélet 74. pontjában összefoglalt azon megállapítás, amely szerint a fellebbező elismerte, hogy az Ansfer nem tartotta fenn az eljárásban való részvételhez fűződő érdekét ezen eljárás teljes időtartama alatt, nem tükrözi pontosan a fellebbező első fokon előadott érvelését. Ez utóbbi ugyanis azt állította, hogy az Ansfer fenntartotta e jogállását, és ezért meg kellett volna hívni a 2018. április 23-i meghallgatásra.

97 Mindazonáltal e megállapítás összefüggéseiből kitűnik, hogy a Törvényszék nem ferdítette el a fellebbező érvelésének lényegét. A megtámadott ítélet 123. és 125. pontjában ugyanis a Törvényszék emlékeztetett arra, hogy a fellebbező arra hivatkozott, hogy az Ansfer érdekelt harmadik személy jogállást szerzett, és azt az eljárás során nem veszítette el.

98 A megtámadott ítélet 129. pontjában az „anélkül, hogy azt a fellebbező vitatná” fordulat úgy értelmezhető, mint amely az ezen ítélet 130. pontjában felsorolt és a jelen ítélet 92. pontjában összefoglalt tényekre vonatkozik. Márpedig e tényeket a fellebbező ténylegesen nem vitatta. A fellebbező által hivatkozott hiba tehát a megtámadott ítélet téves értelmezéséből ered, és nem eredményezheti ezen ítélet rendelkező részének hatályon kívül helyezését.

99 Ezenkívül a fellebbező azt állítja, hogy a Törvényszék a megtámadott ítélet 129. pontjában elferdítette a vitatott határozat (110) preambulumbekezdését. Ez az érv azonban e preambulumbekezdés téves értelmezésén alapul. Az említett preambulumbekezdés ugyanis annak megállapítására szorítkozik, hogy a meghallgatási tisztviselő egy adott időpontban úgy vélte, hogy az Ansfer érdekelt harmadik személy, de nem foglal állást abban a kérdésben, hogy ez a szövetség az eljárás folytatását követően – többek között a 2018. április 23-i meghallgatásra tekintettel – megtartotta-e ezt a jogállást.

100 Egyébiránt a fellebbező azt állítja, hogy a Törvényszék a megtámadott ítélet 124. pontjában elferdítette az elsőfokú eljárásban előadott érvelését, amikor annak hatályát kizárólag a 2002-ben fennálló eljárási helyzetre korlátozta. Mindazonáltal ezen ítélet 125. pontjában a Törvényszék pontosította, hogy a fellebbező arra hivatkozott, hogy az Ansfer számára elismert érdekelt harmadik személy jogállás alapján a Bizottságnak meg kellett volna hívnia ezt a szövetséget a 2018. április 23-i meghallgatásra. A fellebbező érve tehát a megtámadott ítélet téves értelmezésén nyugszik.

101 Ebben az összefüggésben a fellebbező érvelése nem értelmezhető úgy, hogy az azon indokok vitatására is irányul, amelyek alapján a Törvényszék megállapította, hogy a Bizottság mellőzhette az Ansfer tájékoztatását a közigazgatási eljárás 2017 decemberében történő folytatásáról. A megtámadott ítélet 108–122. pontjában szereplő ezen indokokat ugyanis a fellebbezésben nem kifogásolták, mivel a fellebbező annak állítására szorítkozott, hogy az említett indokok nem relevánsak.

102 Azt is meg kell állapítani, hogy a fellebbező a jelen ítélet 51. pontjában említett rendelkezéseket megsértve annak kijelentésére szorítkozott, hogy a Törvényszék megsértette a meghallgatási tisztviselőről szóló 2011/695 határozat 5. cikke (1) és (2) bekezdésének, valamint 6. cikke (2) bekezdésének rendelkezéseit, anélkül azonban, hogy pontosan megjelölte volna a megtámadott ítélet azon pontjait, amelyeket ily módon kifogásolni kívánt, valamint azokat a jogi érveket, amelyek konkrétan alátámasztják ezt a kifogást.

103 Ellentétben azzal, amit a fellebbező állít, nem értelmetlen a Törvényszéknek a megtámadott ítélet 133. pontjában szereplő azon értékelése, amely szerint a megfelelő ügyintézés érdekében állt a beavatkozók száma megsokszorozódásának elkerülése. Ezen ítélet 134. pontjából ugyanis kitűnik, hogy a Törvényszék ezen értékelésre tekintettel állapította meg, hogy az Ansfert érdekelt harmadik személyként 2002-ben felhívták a meghallgatásokon való részvételre. Ezzel szemben a megtámadott ítéletből nem tűnik ki, hogy a Törvényszék erre az értékelésre támaszkodott annak megállapításakor, hogy a Bizottság nem követett el hibát, amikor úgy vélte, hogy az Ansfer ezt követően elveszítette e jogállását.

104 A harmadik kifogást illetően a Törvényszék nem alkalmazta tévesen a jogot, amikor megállapította, hogy az érdekelt harmadik személyként elismert jogalany ezt követően – többek között magatartása alapján – elveszítheti e jogállását.

105 A fellebbező téves jogalkalmazásra hivatkozva valójában azt kéri a Bíróságtól, hogy újból értékelje a jelen ítélet 92. pontjában említett tényeket, anélkül hogy azok elferdítésére hivatkozna. A jelen ítélet 89. pontjában hivatkozott rendelkezéseknek megfelelően e harmadik kifogást tehát mint elfogadhatatlant el kell utasítani.

106 Egyébiránt az Ansfer helyzete Bizottság általi értékelésének önkényes jellegét kifogásolva a fellebbező a jelen fellebbezés keretében új jogi érvet hoz fel, amelyet ennélfogva mint elfogadhatatlant el kell utasítani a jelen ítélet 38. pontjában említett, a fellebbezési eljárásra vonatkozó szabályok alapján.

107 Harmadsorban, ami más harmadik személyek helyzetét illeti, a fellebbező azt állítja, hogy a Törvényszék tévesen alkalmazta az 1/2003 rendelet 27. cikke (3) bekezdésének első mondatát és a 773/2004 rendelet 13. cikkének (3) bekezdését, amikor jóváhagyta a Bizottság azon döntését, hogy nem hívja fel e minőségükben a Lealit, az IRO-t, a Lucchinit, a [Szövetséget] és az Ansfert a 2018. április 23-i meghallgatásra.

108 E rendelkezések, ahogyan az a szövegükből kitűnik, lehetőséget, nem pedig kötelezettséget írnak elő a Bizottság számára egyrészt arra vonatkozóan, hogy az eljárás alá vont személyektől és az érdekelt harmadik személyektől eltérő természetes vagy jogi személyeket hallgasson meg, másrészt pedig arra, hogy e személyeket felkérje arra, hogy írásban fejtsék ki álláspontjukat, és vegyenek részt azon felek meghallgatásán, akikhez kifogásközlést intéztek. Ebből következik, hogy – amint arra a Törvényszék a megtámadott ítélet 149. pontjában rámutatott – a Bizottság mérlegelési mozgástérrel rendelkezik annak meghatározását illetően, hogy e harmadik személyek részvétele hasznos lehet-e. Következésképpen e rendelkezések megsértése csak akkor állapítható meg, ha bizonyítást nyer, hogy a Bizottság nyilvánvalóan túllépte mérlegelési jogkörének határait.

109 Márpedig a fellebbező nem hivatkozik arra, hogy ez a helyzet állt fenn a Leali, az IRO és a [Szövetség] esetében.

110 Kétségtelen, hogy a fellebbező azt állítja, hogy a Bizottság önkényesen gyakorolta mérlegelési jogkörét a Lucchini és az Ansfer tekintetében. Mindazonáltal, mivel ezt az érvelést először a jelen fellebbezés keretében hozták fel, azt a jelen ítélet 38. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlatra tekintettel elfogadhatatlannak kell tekinteni.

111 A fellebbező továbbá arra hivatkozik, hogy a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, amikor elmulasztotta annak vizsgálatát, hogy a Bizottság a valamely számára kötelező szabály megsértésétől eltérő módon akadályozta-e a fellebbező védelemhez való jogának gyakorlását. Meg kell állapítani, hogy a megtámadott ítélet 156. pontjában a Törvényszék kimondta, hogy a fellebbező „nem bizonyította, hogy őt valamely szabály megsértésétől eltérő módon akadályozták volna a védelemhez való jogának gyakorlásában azáltal, hogy a [2018. április 23-i] meghallgatáson valamely vállalkozás vagy harmadik személy nem vett részt”.

112 A fellebbező sem bizonyította fellebbezésében a védelemhez való joga gyakorlásának ilyen akadályozását.

113 Kétségtelen, hogy a Leali, az IRO, a Lucchini, a [Szövetség] és az Ansfer e meghallgatáson való jelenléte hasznos lehetett volna abban az értelemben, hogy a tanácsadó bizottság számára átfogóbb képet adhatott volna a kartell hátteréről és a védekezési jogalapokról. Ez a hipotetikus megfontolás azonban nem elegendő a fellebbező védelemhez való joga megsértésének bizonyításához.

114 Ebből következik, hogy az első jogalap második részét részben mint elfogadhatatlant és részben mint megalapozatlant el kell utasítani.

A negyedik részről

– *A felek érvei*

115 Az első jogalap negyedik részében a fellebbező arra hivatkozik, hogy a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, amikor a megtámadott ítélet 163–195. pontjában úgy ítélte meg egyrészt, hogy a tanácsadó bizottság azon két tagja, akik nem vettek részt a 2018. április 23-i meghallgatáson, még a meghallgatásról készült felvétel megismerése nélkül is rendelkezett az ahhoz szükséges információkkal, hogy az ügy teljes ismeretében határozatot hozzon, másrészt pedig, hogy az előadó versenyhatóságnak a meghallgatástól való távolmaradása nem sértette e bizottság véleményét.

116 A megtámadott ítélet 185. pontjában a Törvényszék emlékeztetett arra, hogy az ítélkezési gyakorlat szerint, ha a tanácsadó bizottsággal nem közöltek jelentős és korábban még nem ismert értékelési elemeket, úgy kell tekinteni, hogy e bizottság nem kapott lehetőséget arra, hogy az ügy teljes ismeretében véleményt nyilváníthasson. A fellebbező álláspontja szerint a jelen ügyben ez volt a helyzet. A fellebbező azt állítja, hogy a 2018. április 23-i meghallgatáson tett szóbeli észrevételeit a tanácsadó bizottságnak megküldött dokumentumok csak részben vették át. Így e meghallgatás során többek között a kohászati ágazat akkori helyzetének kérdésével foglalkozott.

117 A Törvényszék tehát azáltal, hogy nem hasonlította össze az elsőfokú eljárás keretében benyújtott A.7. és E.1. melléklet tartalmát, elmulasztotta megvizsgálni a bizonyítékokat, vagy legalábbis elferdítette az ügy bizonyos iratait. E körülmények között a fellebbező úgy véli, hogy mivel nem rendelkezett a meghallgatás rögzített változatával, a tanácsadó bizottság nem fért hozzá jelentős és korábban még nem ismert értékelési elemekhez.

118 Ami az előadó versenyhatóságnak a meghallgatástól való távolmaradására alapított kifogást illeti, a fellebbező tudomásul veszi azt az ítéletet, amelyre a Törvényszék a megtámadott ítélet 194. pontjában annak megállapításakor támaszkodott, hogy e hatóságnak a meghallgatáson való jelenléte nem volt szükséges, ugyanakkor arra kéri a Bíróságot, hogy „tisztázza” ezt a kérdést. E tekintetben a fellebbező rámutat, hogy az ezen ítélet alapjául szolgáló ügyben a tagállami versenyhatóságok megkapták a meghallgatás jegyzőkönyvének másolatát, ami a jelen ügyben nem állt fenn. Ezenkívül, figyelembe véve az előadó versenyhatóság jelentőségét a tanácsadó bizottságban, nem lenne logikus úgy tekinteni, hogy e hatóság tanúsíthatja egy olyan meghallgatás szabályszerűségét, amelyen nem vett részt.

119 A Bizottság szerint a fellebbező érvelése elfogadhatatlan, és mindenesetre megalapozatlan.

– *A Bíróság álláspontja*

120 Elsősorban a fellebbező lényegében azt állítja, hogy a 2018. április 23-i meghallgatáson szóban jelentős és korábban még nem ismert elemeket terjesztett elő. Mivel e meghallgatáson a tanácsadó bizottság két tagja nem vett részt, és mivel nem állt rendelkezésre a meghallgatásról készült felvétel, e bizottság nem az ügy teljes ismeretében hozta meg véleményét.

121 Rá kell mutatni, hogy a megtámadott ítélet 186. pontjában a Törvényszék megállapította, hogy a jelen ügyben a fellebbező nem állította, hogy az e meghallgatásról készült felvétel továbbításának elmaradása a tanácsadó bizottságot a lényeges kérdések tekintetében megtéveszthette volna, és semmilyen információval nem szolgált arra vonatkozóan, hogy esetleg eltérés állna fenn a kifogásközlésre adott, a bizottságnak megküldött írásbeli válaszai és az említett meghallgatás során tett szóbeli észrevételei között.

122 A fellebbező fellebbezésében nem vitatta a megtámadott ítélet e pontját. Ebből következik, hogy a 2018. április 23-i meghallgatáson tartott szóbeli előadása és a tanácsadó bizottság birtokában lévő dokumentumok tartalma közötti állítólagos eltérésre alapított érvelést első alkalommal a Bíróság előtt hozták fel, tehát az a jelen ítélet 38. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlatnak megfelelően elfogadhatatlan.

123 Kétségtelen, hogy a fellebbező vitatja a megtámadott ítélet 187. pontjában kifejtett azon indokot, amely szerint az iratok vizsgálata nem tárt fel semmilyen olyan bizonyítékot, amely kétségbe vonhatná azt a tényt, hogy a tanácsadó bizottság az ülésén ténylegesen rendelkezett a tanácskozásaihoz szükséges információkkal. Mindazonáltal a bizonyítékok és az ügyiratok

elferdítésére való hivatkozás ürügyén a fellebbező valójában arra szorítkozik, hogy általános jelleggel hivatkozik két, az ügyiratban szereplő dokumentumra, és felsorol bizonyos állítólagosan új kérdéseket, amelyeket a 2018. április 23-i meghallgatáson érintett, anélkül hogy bármilyen olyan pontosítást közölne, amely alátámaszthatná az ilyen elferdítés fennállását. A fellebbező különösen azt állítja, hogy e meghallgatás során felvetette az acélipari ágazat akkori helyzetének kérdését, szintén a 2018 márciusában közzétett, az acéltermékek behozatalára vonatkozó védintézkedések elfogadására irányuló vizsgálat megindításáról szóló értesítés fényében. Ez az állítás azonban nem elegendő annak bizonyításához, hogy az említett meghallgatáson tett szóbeli nyilatkozatai jelentős és korábban még nem ismert értékelési elemeket tartalmaztak a tanácsadó bizottsággal közölt dokumentumok tartalmához képest.

124 Másodsorban a fellebbező arra szorítkozik, hogy „tisztázást” kérjen a Bíróságtól, anélkül azonban, hogy olyan jogi érveket hozna fel, amelyek konkrétan alátámasztják a megtámadott ítélet hatályon kívül helyezése iránti kérelmét, ellentétben a jelen ítélet 51. pontjában említett ítélkezési gyakorlatból eredő kötelezettségével.

125 Ehhez hasonlóan a fellebbező azzal érvel, hogy nem lenne logikus úgy tekinteni, hogy az előadó versenyhatóság tanúsíthatja egy olyan meghallgatás szabályszerűségét, amelyen nem vett részt, anélkül hogy bármilyen, kifejezetten a megtámadott ítélet 192. és 193. pontjában kifejtett indokok megkérdőjelezésére irányuló jogi érvet hozna fel.

126 Ebből következik, hogy az első jogalap negyedik részét, és ennélfogva e jogalap egészét mint részben elfogadhatatlant, részben pedig megalapozatlant el kell utasítani.

Az ötödik jogalapról

A felek érvei

127 Ötödik jogalapjával a fellebbező azt állítja, hogy a megtámadott ítélet 349–367. pontjában kifejtett azon indokok, amelyekkel a Törvényszék elutasította az 1/2003 rendelet 25. cikkére vonatkozó jogellenességi kifogást, téves jogalkalmazáson alapulnak.

128 Először is a fellebbező emlékeztet arra, hogy e rendelkezés előírja, hogy az elévülés félbeszakadása esetén az elévülés legkésőbb tíz éven belül bekövetkezik. Márpedig a jelen ügyben az elévülés bírósági eljárások alatti nyugvása miatt az eljárás több mint húsz évvel a jogsértő magatartás megszűnését követően is, vagyis a rendes elévülési idő „kétszeresénél kétszer” hosszabb ideje folyamatban volt. E körülmény azt bizonyítja, hogy az uniós jogalkotó nem hangolta össze méltányosan a jogbiztonság és a jog tiszteletben tartása követelményét.

129 Másodszor, a Törvényszék érvelése arra kötelezné a fellebbezőt, hogy vagy fogadja el jogellenes szankció kiszabását vele szemben, vagy azt, hogy időben korlátlanul eljárás alá vonják. Márpedig a Bizottság nem használhatná ki a saját hibáit annak érdekében, hogy a szankciók kiszabása tekintetében számára előírt határidőt meghosszabbítsa. Egyébiránt a bírói jogvédelemhez való jog nem fordítható a jogalany ellen oly módon, hogy az annak hátrányára a Bizottság szankcionálási jogkörének *de facto* elévülhetetlenségét eredményezze.

130 Harmadszor a fellebbező megjegyzi, hogy az észszerű határidő megsértése esetén az érintett vállalkozások kérhetik a jogsértést megállapító határozat megsemmisítését, feltéve hogy e jogsértés akadályozta a védelemhez való joguk gyakorlását, vagy kártérítési keresetet indíthatnak.

A fellebbező véleménye szerint azonban az egyetlen olyan jogorvoslat, amely alkalmas arra, hogy biztosítsa az észszerű határidő elvének teljes körű védelmét, az e határidő nyilvánvaló megsértése esetén elfogadott határozat megsemmisítése lenne, függetlenül az elévülési idő lejártától. Az 1/2003 rendelet (37) preambulumbekezdését, amelynek értelmében e rendeletet a Charta által elismert alapvető jogok és elvek tiszteletben tartásával kell értelmezni és alkalmazni, egyáltalán nem tükrözi e rendelet 25. cikkének szövege.

131 Negyedszer, az arányosság elvét illetően a fellebbező azt állítja, hogy a Törvényszék többek között a 2002. október 15-i Limburgse Vinyl Maatschappij és társai kontra Bizottság ítéletre (C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P–C-252/99 P és C-254/99 P, EU:C:2002:582, 144. pont) hivatkozott, noha ezt az ítéletet Bot főtanácsnok a ThyssenKrupp Nirosta kontra Bizottság ügyre vonatkozó indítványában (C-352/09 P, EU:C:2010:635, 183–185. pont) kifogásolta. A Törvényszék nem válaszolt a fellebbező azon javaslatára, hogy fogadja el az ezen indítványban javasolt megoldást.

132 A Tanács és a Bizottság vitatja a fellebbező érveit.

A Bíróság álláspontja

133 Ahogyan arra a Törvényszék a megtámadott ítélet 354. pontjában emlékeztetett, az 1/2003/EK rendelet 25. cikke a szövegezésének megfelelően az uniós jogalkotó által a ráruházott hatáskörök gyakorlása során két célkitűzés összeegyeztetésének eredménye, nevezetesen egyrészt a jogbiztonság biztosításának szükségessége azáltal, hogy megakadályozza, hogy az idővel megszilárdult helyzeteket bármeddig megkérdőjelezhessék, másrészt pedig a jogkövetés biztosításának szükségessége az uniós jog megsértésének üldözése, megállapítása és szankcionálása révén.

134 E tekintetben, és ahogyan arra a Törvényszék a megtámadott ítélet 355. és 356. pontjában rámutatott, az uniós jogalkotó e célok összeegyeztetése érdekében nem lépte túl mérlegelési mozgásterének határait. Az 1/2003 rendelet 25. cikke (1) bekezdésének b) pontja és 25. cikkének (5) bekezdése ugyanis az EUMSZ 101. cikk és az EUMSZ 102. cikk megsértésével kapcsolatos eljárások tekintetében előírja, hogy az elévülés öt év elteltével, vagy az elévülési idő megszakítása esetén legkésőbb azon a napon jár le, amelyen az elévülési idő kétszeresének megfelelő időszak anélkül telik el, hogy a Bizottság bírságot vagy kényszerítő bírságot szabott volna ki. E rendelkezésekből következik, hogy ezen intézmény szankciók kiszabására vonatkozó hatáskörét szigorú korlátok közé szorítják.

135 Ezen összeegyeztetés eredménye ugyancsak megfelel az arányosság elvének, ahogyan azt a Törvényszék a megtámadott ítélet 359–366. pontjában megállapította.

136 Igaz, hogy az uniós bíróság előtt indított kereset esetén az elévülési idő az 1/2003 rendelet 25. cikkének (6) bekezdése értelmében e peres eljárás befejezéséig nyugszik. Ahogyan arra a Törvényszék a megtámadott ítélet 363. pontjában lényegében rámutatott, e nyugvás védelmet nyújt a Bizottság számára az elévülés hatásaival szemben olyan helyzetekben, amikor ezen intézmény cselekvésének hiánya nem a gondossága hiányának a következménye. Az a lehetőség, hogy az ilyen nyugvási időszakok miatt az eljárás teljes időtartama – mint a jelen ügyben is – jelentősen meghaladja az 1/2003 rendelet 25. cikke (1) bekezdésének b) pontjában öt vagy tíz évben meghatározott elévülési időt, vagy annak megszakadása esetén az e rendelet 25. cikkének (5) bekezdésében előírt tízéves határidőt, nem teszi lehetővé annak megállapítását, hogy az uniós jogalkotó túllépte mérlegelési mozgásterének határait.

137 Ahogyan azt a Törvényszék a megtámadott ítélet 356. pontjában lényegében kifejtette, azok a jogalanyok, akik úgy vélik, hogy észszerűtlenül hosszú ideig folytattak velük szemben eljárást, kérhetik az ezen eljárás végén elfogadott határozat megsemmisítését, feltéve hogy ez az időtartam a védelemhez való jog megsértését eredményezte, vagy a védelemhez való jog ilyen megsértésének hiányában kártérítési keresetet indíthatnak az uniós bíróság előtt.

138 Az a tény, hogy a jelen ügyben az eljárás teljes időtartama meghaladja a húsz évet, nem teszi lehetővé annak megállapítását, hogy az 1/2003 rendelet 25. cikke jogellenes.

139 E következtetést nem kérdőjelezi meg a fellebbező által felhozott többi érv sem.

140 Először is, a jelen ítélet 134. pontjában felidézett elévülési időkre tekintettel és a szóban forgó eljárás időtartamától függetlenül a fellebbező nem állíthatja, hogy fennáll annak a veszélye, hogy korlátlan ideig a Bizottság által folytatott eljárás tárgyát képezi, vagy hogy ezen intézmény szankcionálási jogköre *de facto* elévülhetetlenné válik.

141 Másodszor azok a nehézségek, amelyekkel a jogalany szembesülhet, amikor a jelen ítélet 137. pontjában említett jogorvoslati lehetőségekkel próbál élni, bármennyire jelentősek is legyenek, nem elegendőek annak megállapításához, hogy kizárólag a vele szemben szankciót kiszabó határozat megsemmisítése minősül hatékony jogorvoslatnak az észszerű határidő elvének megsértése esetén, függetlenül az elévülési idő lejártától.

142 Harmadszor, a fellebbező annak előadására szorítkozik, hogy a Charta által elismert alapvető jogok és elvek tiszteletben tartását – noha arra az 1/2003 rendelet (37) preambulumbekezdése emlékeztet – nem tükrözi e rendelet 25. cikkének szövege, anélkül azonban, hogy e tekintetben a legcsekélyebb pontosítással szolgálna.

143 Negyedszer, ami a Bot főtanácsnok ThyssenKrupp Nirosta kontra Bizottság ügyre vonatkozó indítványának (C-352/09 P, EU:C:2010:635) 183–185. pontjában javasolt értelmezés relevanciáját illeti, elegendő emlékeztetni arra, amint azt egyébként maga a fellebbező is elismerte, hogy az nem tükröződött az adott ügyben hozott ítéletben, sem általánosabban a Bíróság ítélkezési gyakorlatában.

144 Végül, amennyiben a fellebbező arra hivatkozik, hogy a Törvényszéknek a megtámadott ítéletben nyilatkoznia kellett volna Bot főtanácsnok ThyssenKrupp Nirosta kontra Bizottság ügyre vonatkozó indítványának (C-352/09 P, EU:C:2010:635) e szövegrészéről, és így e tekintetben elmulasztott állást foglalni, meg kell állapítani, hogy az említett szövegrész nem a szóban forgó szabályok érvényességére, hanem azok értelmezésére vonatkozó javaslatot tartalmazott. Következésképpen az indítványban kifejtett álláspont semmi esetre sem alkalmas az ötödik jogalapban említett jogellenességi kifogás alátámasztására.

145 A fentiekre tekintettel az ötödik jogalapot mint megalapozatlant el kell utasítani.

A második jogalapról

146 Második jogalapjával a fellebbező azokat az indokokat vitatja, amelyek alapján a Törvényszék a megtámadott ítélet 229–272. pontjában úgy ítélte meg, hogy az észszerű határidő elvét nem sértették meg.

147 Ez a jogalap három részből áll.

148 Az első két részben a fellebbező egyrészt a Törvényszéknek a 2009. évi határozat és a vitatott határozat elfogadására irányuló eljárás időtartamára vonatkozó értékelését, másrészt pedig az eljárás teljes időtartamára vonatkozó értékelést vitatja, amely időtartam az utóbbi határozat elfogadásának időpontjában már meghaladta a 19 évet.

149 A harmadik részben a fellebbező a Törvényszék azon értékelését vitatja, amely szerint az eljárás időtartama nem sértette a védelemhez való jogát.

150 Ahogyan arra a Törvényszék a megtámadott ítélet 215. pontjában lényegében emlékeztetett, az észszerű határidő tiszteletben tartása elvének megsértése csak akkor igazolhatja az EUMSZ 101. vagy EUMSZ 102. cikken alapuló közigazgatási eljárás végén hozott határozat megsemmisítését, ha az az érintett vállalkozás védelemhez való jogának megsértését is maga után vonja (lásd ebben az értelemben: 2016. június 9-i PROAS kontra Bizottság ítélet, C-616/13 P, EU:C:2016:415, 74–76. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

151 Ebből következik, hogy – amint arra a Törvényszék a megtámadott ítélet 230. pontjában rámutatott – az eljárás időtartama a megtámadott határozat megsemmisítésével járhat, ha teljesül két kumulatív feltétel: az első az, hogy az eljárás hossza észszerűtlennek tűnik, a második pedig az, hogy az észszerű határidő túllépése akadályozta a védelemhez való jog gyakorlását.

152 E feltételek közül a másodikra tekintettel kell megvizsgálni a második jogalap harmadik részét.

A felek érvei

153 A második jogalap harmadik részében a fellebbező arra hivatkozik, hogy a megtámadott ítélet 266–272. pontjában szereplő értékelésekkel ellentétben az eljárás időtartama sértette a védelemhez való jogát, és kárt okozott neki. Különösen ezen eljárás túlzott időtartama miatt nem volt lehetősége részt venni a 2018. április 23-i meghallgatáson azon szervezetek többségének, amelyek a fellebbező védekezése szempontjából hasznos bizonyítékokat szolgáltathattak volna, ideértve a mentő bizonyítékokat is. Ha a 2002. évi határozat vagy a 2009. évi határozat elfogadása előtt valamennyi érdekelt felet meg lehetett volna hallgatni a kifogások érdemét illetően, a Bizottság eltérő határozatot fogadhatott volna el.

154 A Bizottság azt állítja, hogy ez az érvelés elfogadhatatlan, illetve mindenképpen megalapozatlan.

– A Bíróság álláspontja

155 A Bizottság állításával ellentétben a fellebbező nem szorítkozik arra, hogy a Bíróságtól az első fokon benyújtott keresetlevél újbóli vizsgálatát és a tények újbóli értékelését kérje, anélkül hogy pontosan megjelölné a megtámadott ítéletben elkövetett hibákat. Mindazonáltal annak bizonyítása érdekében, hogy az eljárás időtartama a védelemhez való jogának megsértését eredményezte, a fellebbező a jelen fellebbezés első jogalapja keretében felhozott érvelést ismétli meg, amelyet a jelen ítélet 126. pontjában mint részben elfogadhatatlant és részben megalapozatlant el kellett utasítani.

156 Ennélfogva a második jogalap harmadik részét is el kell utasítani.

157 Ebből következik, hogy nem teljesül a jelen ítélet 151. pontjában említett, ahhoz szükséges két feltétel egyike, hogy az észszerű határidő elvének megsértése valamely határozat megsemmisítéséhez vezessen.

158 Következésképpen az észszerű határidő elvének megsértésére alapított második jogalapot mint megalapozatlant el kell utasítani, anélkül hogy meg kellene vizsgálni e jogalap első és második részét.

A harmadik jogalapról

Az első részről

– *A felek érvei*

159 A harmadik jogalap első részében a fellebbező azzal érvel, hogy a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, amikor a megtámadott ítélet 275–296. pontjában úgy ítélte meg, hogy a Bizottság kellőképpen kifejtette azon okokat, amelyek miatt bírságot kiszabó új határozatot fogadott el.

160 A Törvényszék a megtámadott ítélet 282–287. pontjában lényegében úgy ítélte meg, hogy először is a Bizottság jelezte, hogy az eljárás időtartama nem sérti az észszerű határidő elvét, és hogy a vállalkozások védelemhez való jogát nem sértették meg, mivel egyrészt ez utóbbiak előadhatták észrevételeiket az eljárás folytatásáról, másrészt pedig a 2018. április 23-i meghallgatás során is kifejtették érveiket; másodszor, hogy a Bizottság megállapította, hogy miután mérlegelte a versenyjogi szabályok hatékony alkalmazásához fűződő közérdeket és az általa elkövetett eljárási hibák lehetséges következményeinek mérséklésére irányuló törekvést, kizárólag a vitatott határozat elfogadása tette lehetővé számára annak biztosítását, hogy a jogsértés elkövetői nem maradnak büntetlenül, és ténylegesen visszatartják őket attól, hogy a jövőben hasonló magatartást tanúsítsanak, harmadszor pedig, hogy ezen intézmény úgy határozott, hogy 50%-kal csökkenti a kiszabott bírságok összegét annak érdekében, hogy enyhítse az eljárás elhúzódásából eredő esetleges hátrányos következményeket.

161 A fellebbező szerint e megfontolások közül az első és a harmadik nem releváns az 1/2003 rendelet 7. cikke (1) bekezdése utolsó mondata rendelkezései tiszteletben tartásának vizsgálata szempontjából, amelyből az következik, hogy a Bizottság csak akkor állapíthatja meg, hogy az uniós versenyjog megsértését a múltban követték el, ha a Bizottságnak ehhez jogos érdeke fűződik. E megfontolások közül a második, amely a megtámadott ítélet 284–286. pontjában szerepel, nem elegendő indok a Törvényszék értékelésének igazolására, mivel ha kizárólag a szankció kiszabása tenné lehetővé a Bizottság számára annak biztosítását, hogy a versenyjogi szabályok megsértése és a visszaesés ne maradjon büntetlenül, akkor az e rendelet által számára biztosított diszkrecionális jogkör értelmét vesztené.

162 Mindenesetre a fellebbező úgy véli, hogy a Bizottság által a vitatott határozat elfogadásának igazolására felhozott és a Törvényszék által jóváhagyott indokok nem megalapozottak.

163 Elsősorban, a Törvényszék a megtámadott ítélet 290. pontjában tévesen állapította meg, hogy a vitatott határozat (567) preambulumbekezdésében a Bizottság válaszolt a fellebbező azon érvére, amelyben azt rótta fel a Bizottságnak, hogy nem fejtette ki, hogy noha az olasz piac jelentősen megváltozott a megállapított jogsértési időszakhoz képest, miért szükséges 2019 júliusában

szankciót kiszabni a fellebbezővel szemben egy 30 évnél régebbi magatartás miatt. Márpedig a vitatott határozat e preambulumbekezdése, amely hangsúlyozza a szankció elrettentő hatását, nem fejti ki, hogy e hatás miért maradt releváns, holott valójában csupán a Bizottság vizsgálatának 2000-ben történt megindításakor volt releváns. Az említett preambulumbekezdés azt sem fejti ki, hogy az elrettentő hatásnak miért kellene „különösen kívánatosnak” lennie egy olyan piacon, mint az olasz betonvaspiac.

164 Másodsorban, a Törvényszék elmulasztotta megállapítani a vitatott határozat (562) preambulumbekezdésében megfogalmazott azon állítás általános jellegét, amely szerint fontos megakadályozni a vállalkozásokat abban, hogy „az elkövetett jogsértésért való korábbi felelősségük megállapítása nélkül folytassák vagy újrakezdjék versenyellenes magatartásukat”.

165 A Bizottság vitatja ezt az érvelést.

– *A Bíróság álláspontja*

166 Emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság ítélkezési gyakorlata szerint az uniós intézmények jogi aktusainak az EUMSZ 296. cikkben előírt indokolásnak a kérdéses aktus jellegéhez kell igazodnia, és abból világosan és egyértelműen ki kell tűnnie az aktust kibocsátó intézmény érvelésének oly módon, hogy az érdekeltek megismerhessék a meghozott intézkedés indokait, a hatáskörrel rendelkező bíróság pedig gyakorolhassa felülvizsgálati jogkörét (2023. november 9-i Altice Group Lux kontra Bizottság ítélet, C-746/21 P, EU:C:2023:836, 217. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

167 A jelen ügyben a Törvényszék nem alkalmazta tévesen a jogot, amikor a megtámadott ítélet 288. pontjában úgy ítélte meg, hogy a Bizottság részletes indokolást adott, amelyből világosan és egyértelműen kitűnik az általa annak érdekében követett érvelés, hogy a múltban történt két megsemmisítés ellenére szankciót kiszabó új határozatot fogadjon el.

168 A vitatott határozatban e tekintetben adott és a Törvényszék által a megtámadott ítélet 282–287. pontjában összefoglalt magyarázat ugyanis kellően egyértelműen kifejti azokat az okokat, amelyek miatt a Bizottság bírságot kiszabó új határozatot fogadott el.

169 E tekintetben egyrészt meg kell állapítani, hogy ezen okoknak a fellebbező általi, a jelen ítélet 160. pontjában említett összefoglalása nem teljes, mivel nem említi, hogy a Törvényszék a megtámadott ítélet 285. pontjában emlékeztetett arra, hogy a vitatott határozat (560) és (561) preambulumbekezdésében a Bizottság megállapította, hogy e határozat címzett vállalkozásai részt vettek, tizenegy éven keresztül a legkomolyabb versenykorlátozások egyikének tekintett jogsértésben, és ebben az összefüggésben az e vállalkozásoknak az említett jogsértésben való részvételét megállapító határozat meghozatalának mellőzése ellentétes lenne az uniós versenyjog hatékony alkalmazásának biztosításához fűződő közérdekkel, és túlmenne azon az érdeken, hogy enyhíteni kell az alapvető jogok említett vállalkozásokat ért esetleges megsértéséből eredő következményeket. E megállapítás egyébként elegendő volt annak megmagyarázásához, hogy a Bizottság úgy ítélte meg, hogy az 1/2003 rendelet 7. cikkének (1) bekezdése értelmében fennállt a vitatott határozat elfogadásához fűződő jogos érdek.

170 Másrészt, ahogyan arra a Törvényszék a megtámadott ítélet 280. pontjában rámutatott, a Bizottság által a szóban forgó kartell szankcionálása érdekében hozott első két határozat megsemmisítését követően, valamint az első vizsgálati cselekmények és a vitatott határozat elfogadása között eltelt kivételesen hosszú időre tekintettel ezen intézménynek figyelembe kellett

vennie e körülményeket, amikor kifejtette azokat az okokat, amelyek miatt úgy ítélte meg, hogy indokolt a szankciókat kiszabó új határozat elfogadása. A fellebbező állításával ellentétben a megtámadott ítélet 282. és 287. pontjában említett megfontolások relevánsak voltak.

171 A jelen ítélet 167. pontjában kifejtett értékelést nem kérdőjelezi meg az az érvelés, amellyel a fellebbező a vitatott határozat azon indokait vitatja, amelyek az e határozat elfogadásához fűződő jogos érdeket igazolják.

172 E tekintetben emlékeztetni kell arra, a határozatok indokolására vonatkozó kötelezettség olyan lényeges formai követelménynek minősül, amelyet külön kell választani az indokolás megalapozottságának kérdésétől, amely a vitatott jogi aktus érdemi jogszerűségére vonatkozik. Valamely határozat indokolása ugyanis azon indokok egyértelmű kifejezéséből áll, amelyeken e határozat alapszik. Ha ezen indokok hibában szenvednek, az a határozat érdemi jogszerűségét érintheti, de annak indokolását nem, ami megfelelő lehet annak ellenére, hogy hibás indokokat fejt ki (2024. április 18-i Dumitrescu és társai kontra Bizottság és Bíróság ítélet, C-567/22 P–C-570/22 P, EU:C:2024:336, 46. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

173 Márpedig a fellebbező az indokolási kötelezettség megsértésére való hivatkozás leple alatt valójában azon indokok megalapozottságát kívánja megkérdőjelezni, amelyeken a vitatott határozat alapul.

174 Ezek az érvek nem alkalmasak arra, hogy megkérdőjelezzék a megtámadott ítélet 275–296. pontját, amelyekben a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy a jelen ügyben a Bizottság nem sértette meg az indokolási kötelezettségét.

175 Ebből következik, hogy a harmadik jogalap első részét mint megalapozatlant el kell utasítani.

A második részről

– *A felek érvei*

176 A harmadik jogalap második részében a fellebbező lényegében arra hivatkozik, hogy a Törvényszék a megtámadott ítélet 298–302. pontjában tévesen alkalmazta a jogot, és megsértette az indokolási kötelezettségét a vitatott határozat elrettentő hatását illetően.

177 Először is, a Törvényszék elmulasztott válaszolni a fellebbező arra vonatkozó érvére, hogy a Consiglio di Stato (államtanács, Olaszország) 2020. január 21-i ítéletével megerősítette, hogy nem létezik más olyan kartell, amelyben a fellebbező állítólag részt vett. Márpedig ebből az ítéletből kitűnik, hogy a fellebbező 2000 óta a versenyjogi szabályok tiszteletben tartása mellett gyakorolta tevékenységét, így a 2002. évi határozat alapjául szolgáló elrettentési cél teljes mértékben megvalósult.

178 Másodszor a Törvényszék a megtámadott ítélet 298. pontjában a vitatott határozat elrettentő hatásával kapcsolatos általános megfontolások megfogalmazására szorítkozott.

179 Harmadszor, a megtámadott ítélet indokolása ellentmondásos. Ezen ítélet 299. pontjából ugyanis kitűnik, hogy a Törvényszék szerint a vitatott határozatban szankciót kiszabó határozatot az elrettentés szempontjából a 2002. évi és a 2009. évi határozatokban kiszabott bírságok összegének

az e határozatok megsemmisítését követő visszatérítése igazolja. Márpedig az említett ítélet 660. pontjában a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy az elrettentési cél már megvalósult a fellebbezővel szemben, részben legalábbis a vele szemben a 2002. évi és 2009. évi határozatban kiszabott szankciók révén.

180 Negyedszer, a Törvényszék a megtámadott ítélet 300. és 301. pontjában nem vette figyelembe azt a tényt, hogy két szankció kiszabása a 2002. évi és a 2009. évi határozatban, valamint az azokhoz kapcsolódó perköltségek már szankcionálták a fellebbezőt, többek között a jóhírnevének csorbítása révén. E tekintetben a fellebbező rámutat arra, hogy a Törvényszék ítélkezési gyakorlatából, különösen a 2018. december 12-i Biogaran kontra Bizottság ítéletből (T-677/14, EU:T:2018:910) az következik, hogy figyelembe kell venni azt a nem elhanyagolható sérelmet, amelyet valamely jogi személy jóhírnevében annak megállapítása okoz, hogy versenyjogi jogsértésben vett részt. Ezenkívül a megtámadott ítéletben e tekintetben kifejtett indokok általános jellegük miatt az indokolás elégtelenségével ér fel.

181 A Bizottság vitatja ezt az érvelést.

– *A Bíróság álláspontja*

182 Elsősorban meg kell állapítani, hogy a Consiglio di Stato (államtanács) 2020. január 21-i ítélete, amelyre a fellebbező hivatkozik, megállapította, hogy nem történt jogsértés egy másik olyan kartell tekintetében, amelyben a fellebbező állítólag részt vett. Mindenesetre ez az ítélet nem teszi lehetővé annak megállapítását, hogy 2000 óta a fellebbező a versenyszabályok tiszteletben tartásával folytatta tevékenységét, és hogy a 2002. évi határozat által követett elrettentési cél tehát már megvalósult. E körülmények között nem róható fel a Törvényszéknek, hogy a megtámadott ítéletben nem foglalt állást erről az ítéletről.

183 Másodsorban emlékeztetni kell arra, hogy a megtámadott ítélet 298. pontjában a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy a Bizottság a megállapított jogsértés súlyos jellegére tekintettel tekinthette úgy, hogy egy határozat meghozatalát és szankció kiszabását még mindig indokolja az e határozatnak és az abban foglalt szankciónak a piacokra gyakorolt elrettentő hatása. Ezt az értékelést ezen ítélet 299. pontja fejti ki, amelyben a Törvényszék hangsúlyozta, hogy a 2002. évi és a 2009. évi határozat megsemmisítését követően a bírság megfizetésének ténye bír elrettentő hatással. Ebből következik, hogy az említett ítélet 299. pontjával összefüggésben értelmezett 298. pontja távolról sem tartalmaz általános jellegű megfontolásokat, hanem világosan és egyértelműen kifejti a Törvényszék érvelését.

184 Harmadsorban, a fellebbező állításával ellentétben nincs ellentmondás a megtámadott ítélet 299. és 660. pontjában kifejtett indokok között. Ugyanis, bár a Törvényszék ez utóbbi pontban – amely a megtámadott ítélet azon részében szerepel, amelyben a Törvényszék korlátlan felülvizsgálati jogkörében eljárva megvizsgálta, hogy a fellebbezővel szemben kiszabott bírságot tovább kell-e csökkenteni, vagy sem – elismerte, hogy a 2002. évi és a 2009. évi határozatnak már volt bizonyos elrettentő hatása, az összefüggésekből, és különösen ezen ítélet 658., 659. és 661. pontjából egyértelműen kitűnik, hogy a Törvényszék azon a véleményen volt, hogy az elrettentési cél a vitatott határozat elfogadása előtt nem valósult meg teljes mértékben. E körülmények között a fellebbezővel szemben e határozatban kiszabott szankció indokoltnak tekinthető az elrettentő hatás biztosításának szükségességére tekintettel, ahogyan arra a Törvényszék a megtámadott ítélet 299. pontjában rámutatott.

185 Negyedsorban rá kell mutatni, hogy a megtámadott ítélet 300. és 301. pontjában a Törvényszék megállapította, hogy a bírság kiszabásának célja a jelen ügyben nemcsak az volt, hogy bizonyos elrettentő hatást biztosítson e határozatnak, hanem annak elkerülése is, hogy az érintett vállalkozások teljesen büntetlenek maradjanak.

186 Márpedig, mivel a 2002. évi és a 2009. évi határozatot megsemmisítették, és a vonatkozó bírságokat kamatokkal együtt visszafizették, csak a fellebbezővel szemben bírságot kiszabó új határozat biztosíthatta, hogy a vitatott határozat tárgyát képező kartellben való részvétele ne maradjon büntetlenül.

187 Ami a 2002. évi határozatot követő két jogvitával kapcsolatos költségeket illeti, elegendő rámutatni arra, hogy a 2007. október 25-i Ferriere Nord kontra Bizottság ítéletben (T-94/03, EU:T:2007:320) a Törvényszék a Bizottságot kötelezte a fellebbező részéről felmerült költségek viselésére, a 2017. szeptember 21-i Ferriere Nord kontra Bizottság ítéletben (C-88/15 P, EU:C:2017:716) pedig a Bizottságot kötelezte a fellebbező részéről az ezen ítélet alapjául szolgáló elsőfokú eljárás és fellebbezés során felmerült költségek viselésére.

188 Egyébiránt igaz, hogy a fellebbező által hivatkozott 2018. december 12-i Biogaran kontra Bizottság ítéletben (T-677/14, EU:T:2018:910) a Törvényszék figyelembe vette azt a nem elhanyagolható sérelmet, amelyet egy természetes vagy jogi személy jóhírnevében annak megállapítása okoz, hogy e személy versenyjogi jogsértésben vett részt. Ennek az értékelésnek azonban nem az volt a célja, hogy jelezze, hogy az ilyen sérelem a jogsértés bizottsági határozatban való megállapításából eredő szankció egy formájának minősül, hanem annak kifejtése, hogy ezen intézménynek miért kell pontos és egybevágó bizonyítékokat szolgáltatnia az ilyen jogsértés fennállásának bizonyításához.

189 A fentiekre tekintettel meg kell állapítani, hogy a Törvényszék nem alkalmazta tévesen a jogot, amikor a megtámadott ítélet 300. pontjában úgy ítélte meg, hogy a vitatott határozatban kiszabott bírság célja annak elkerülése volt, hogy az érintett vállalkozások teljesen büntetlenek maradjanak.

190 Ebből következik, hogy a harmadik jogalap második részét mint megalapozatlant el kell utasítani.

A harmadik részről

– *A felek érvei*

191 A harmadik jogalap harmadik részében a fellebbező azt állítja, hogy a Törvényszék a megtámadott ítélet 304–307. pontjában nem tartotta tiszteletben az indokolási kötelezettségét, mivel nem válaszolt az EJEE 6. cikke (1) bekezdésének megsértésére alapított érvére.

192 A Bizottság vitatja ezt az érvelést.

– *A Bíróság álláspontja*

193 A megtámadott ítélet 303. pontjában a Törvényszék megállapította, hogy a fellebbező az elsőfokú eljárásban azt állította, hogy az a tény, hogy az eljárás egésze alatt vádlotti minőséggel rendelkezett, önmagában is elegendő büntetést jelentett számára. A Törvényszék elutasította ezt az érvet, megállapítva ezen ítélet 304. és 305. pontjában, hogy a vitatott határozat elfogadását

megelőző két határozat megsemmisítésére tekintettel a fellebbezővel szemben még nem szabtak ki szankciót az uniós versenyjog megsértése miatt, és hogy e körülmények között e határozat elfogadása annak biztosítására irányult, hogy a fellebbezőt e jogsértés miatt ténylegesen szankcionálják.

194 A fellebbezés harmadik jogalapja harmadik részének alátámasztására a fellebbező megismétli, hogy már a vitatott határozat meghozatala előtt szankciót szabtak ki rá, azonban nem terjeszt elő olyan érvet, amely konkrétan a Törvényszéknek a megtámadott ítélet 304. és 305. pontjában kifejtett érvelését vitatná. A fellebbező annak előadására szorítkozik, hogy a Törvényszék nem határozott az EJEE 6. cikke (1) bekezdésének megsértésére alapított érvéről.

195 E tekintetben rá kell mutatni arra, hogy a keresetlevél 238. pontjában a fellebbező azzal érvelt, hogy az a körülmény, hogy több mint 17 éve, azaz a kifogásközlés 2002 márciusában történt kézhezvétele óta „vádlottnak” minősül, azonkívül, hogy sérti az EJEE 6. cikkét, amely szerint gondoskodni kell arról, hogy a vádlott ne maradjon túl hosszú ideig bizonytalanságban az ellene felhozott büntetőjogi vád kimeneteli tekintetében, önmagában súlyos megtorló büntetést jelentett számára.

196 Márpedig ez az érvelés – amint azt azon szakasz címe is mutatja, amelyben szerepel – a vitatott határozat indokolásának vitatására irányult, amely szerint a szankció kiszabása szükséges volt annak elkerüléséhez, hogy a szóban forgó vállalkozások büntetlen maradjon. E körülmények között, és erre vonatkozó bármilyen pontosítás hiányában a Törvényszék jogosan állapította meg, hogy az EJEE 6. cikkére való hivatkozás csak a fellebbező annak bizonyítására irányuló érvelését kívánta megerősíteni, hogy őt már a vitatott határozat meghozatala előtt szankcionálták, amelyre a Törvényszék a megtámadott ítélet 304. és 305. pontjában válaszolt.

197 Következésképpen e tekintetben a határozathozatal semmilyen elmulasztása nem róható fel a Törvényszéknek.

198 Ebből következik, hogy a harmadik jogalap harmadik részét mint megalapozatlant el kell utasítani.

A negyedik részről

– *A felek érvei*

199 A harmadik jogalap negyedik részében a fellebbező azt állítja, hogy a Törvényszék azáltal, hogy a megtámadott ítélet 310–315. pontjában arra a lehetőségre támaszkodott, hogy harmadik személyek kártérítési keresetet indíthatnak a nemzeti bíróságok előtt, megváltoztatta az indokolást, elmulasztotta megvizsgálni az ügyben benyújtott iratokat, és megfordította a bizonyítási terhet.

200 A Bizottság úgy véli, hogy mivel ez az érvelés a megtámadott ítéletben a teljesség kedvéért kifejtett indokok ellen irányul, azt mint hatástalant el kell utasítani. A Bizottság szerint ez az érv mindenesetre megalapozatlan.

– *A Bíróság álláspontja*

201 A megtámadott ítélet 301. pontjában a Törvényszék megállapította, hogy figyelemmel a Bizottság által megállapított jogsértés súlyára és időtartamára, az érintett vállalkozások teljes büntetlensége elkerülésének célja önmagában elegendő a szankciót kiszabó határozat elfogadásának igazolásához.

202 A Törvényszék ezen értékelését a fellebbező fellebbezésében nem vitatta.

203 Ebből következik, hogy a Törvényszék a vitatott határozat elfogadásának igazolására alkalmas egyéb megfontolásokra, például a harmadik személyek azon jogának védelmére irányuló szándékra hivatkozva, hogy a nemzeti bíróságok előtt kártérítési keresetet indítsanak, a teljesség kedvéért kifejtette e megfontolásokat annak érdekében, hogy kimerítően válaszoljon a fellebbező érveire.

204 Következésképpen, mivel a fellebbező által a harmadik jogalap negyedik részében felhozott kifogások a megtámadott ítélet indokolásának a teljesség kedvéért kifejtett része ellen irányulnak, nem vezethetnek ezen ítélet hatályon kívül helyezéséhez.

205 Ebből következik, hogy a harmadik jogalap negyedik részét mint hatástalant el kell utasítani.

Az ötödik részről

– *A felek érvei*

206 A harmadik jogalap ötödik részében a fellebbező azt állítja, hogy a Törvényszék azáltal, hogy a megtámadott ítélet 317–323. pontjában elutasította az arányosság elvének megsértésére alapított kifogását, olyan megállapításokra támaszkodott, amelyek nem relevánsak, és nem elegendőek ezen elutasítás igazolásához.

207 Egyébiránt ezen ötödik rész ismertetését követően a fellebbezésben szerepel egy „Záró megfontolások” című szakasz, amelyben a fellebbező megismétli az első fokon benyújtott keresetlevelének 242., 243. és 252–254. pontjában kifejtett érvelést.

208 A Bizottság úgy véli, hogy az említett ötödik rész – homályos és általános jellegére tekintettel – elfogadhatatlan. A Bizottság szerint e jogalap mindenesetre megalapozatlan.

– *A Bíróság álláspontja*

209 Meg kell állapítani, hogy a fellebbező a Törvényszék által a megtámadott ítélet 317–323. pontjában figyelembe vett tényezők relevanciájának vitatására szorítkozik, anélkül hogy pontosan megjelölné azokat a jogi érveket, amelyek konkrétan alátámasztják az ezen ítélet hatályon kívül helyezése iránti kérelmét, ellentétben a jelen ítélet 51. pontjában felidézett követelményekkel.

210 Ezenkívül nem felel meg e követelményeknek az a fellebbezés, amely anélkül, hogy konkrétan a vitatott határozatot érintő jogi hiba azonosítására irányuló érvelést tartalmazna, csupán arra szorítkozik, hogy megismételje a Törvényszék előtt már előadott jogalapokat és érveket. Az ilyen

fellebbezés valójában egyszerűen a Törvényszékhez benyújtott keresetlevél újbóli megvizsgálására irányul, ami nem tartozik a Bíróság hatáskörébe (2023. február 9-i Boshab kontra Tanács ítélet, C-708/21 P, EU:C:2023:84, 60. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

211 Márpedig a jelen ügyben a fellebbező a jelen ítélet 207. pontjában összefoglalt érveléssel – néhány kisebb módosítástól eltekintve – annak az érvelésnek a megismétlésére szorítkozik, amelyet már a Törvényszék előtt előadott.

212 Ebből következik, hogy a harmadik jogalap ötödik részét mint elfogadhatatlant el kell utasítani.

213 Következésképpen a harmadik jogalapot mint részben elfogadhatatlant, részben pedig megalapozatlant el kell utasítani.

A negyedik jogalapról

A felek érvei

214 Negyedik jogalapjával a fellebbező azzal érvel, hogy a Törvényszék tévesen alkalmazta a *ne bis in idem* elvet, amikor a megtámadott ítélet 326–342. pontjában úgy ítélte meg, hogy ezen elv nem képezi akadályát a vitatott határozat elfogadásának.

215 A fellebbező szerint igaz, hogy a *ne bis in idem* elvével nem ellentétes új határozat elfogadása abban az esetben, ha az előző határozatot alaki hiba miatt megsemmisítették. Ugyanakkor a 2002. október 15-i Limburgse Vinyl Maatschappij és társai kontra Bizottság ítéletből (C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P–C-252/99 P és C-254/99 P, EU:C:2002:582) az következik, hogy e lehetőség attól a feltételtől függ, hogy a felrótt tényekről nem született érdemi határozat. Márpedig e feltétel a jelen ügyben nem teljesül, mivel a Törvényszék a 2014. december 9-i Ferriere Nord kontra Bizottság ítéletben (T-90/10, EU:T:2014:1035) az ügy érdeméről határozott.

216 A fellebbező hangsúlyozza, hogy a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy a *ne bis in idem* elve csak kettős büntetés esetén alkalmazható, ami nem felel meg a jelen ügy körülményeinek, mivel a Bíróság megsemmisítette a 2014. december 9-i Ferriere Nord kontra Bizottság ítéletet (T-90/10, EU:T:2014:1035), valamint a 2009. évi határozatot és az abban előírt szankciót. Mindazonáltal a fellebbező szerint ezzel az elvvel az eljárások halmozása is ellentétes, különösen akkor, ha az ilyen halmozás – mint a jelen ügyben is – ugyanazon tényállás miatt újabb elítéléshez vezet.

217 Ezenkívül a Törvényszék tévesen állapította meg, hogy a *ne bis in idem* elve csak kettős büntetés esetén alkalmazható. Így a Charta 50. cikkéből az következik, hogy ez az elv kettős elítélés esetén is alkalmazandó. Valamely személyt ugyanis jogellenes magatartás miatt szankció kiszabása nélkül is el lehet ítélni.

218 Elismerve, hogy a Charta 50. cikke jogerős ítéletre hivatkozik, a fellebbező hangsúlyozza, hogy a 2014. december 9-i Ferriere Nord kontra Bizottság ítéletet (T-90/10, EU:T:2014:1035), noha azt a Bíróság hatályon kívül helyezte, az érdemi részt illetően jogerősnek kell tekinteni. Wahl főtanácsnok Feralpi és társai kontra Bizottság ügyre vonatkozó indítványából (C-85/15 P, C-86/16 P és C-87/15 P, C-88/15 P és C-89/15 P, EU:C:2016:940) ugyanis kitűnik, hogy az ezen ítélettel szemben benyújtott fellebbezést elfogadhatatlannak kellett volna nyilvánítani.

219 Mindenesetre nem minden 2014. évi ítélet képezte fellebbezés tárgyát. Következésképpen a szóban forgó kartellt megvalósító, az összes érintett vállalkozásra nézve közös tényállás értékelése jogerőre emelkedett. A Törvényszék azon értékelése, amely szerint az ítéletek nem gyakorolnak hatást az ezen ítéletekkel eldöntött jogvitákban félként részt nem vevő vállalkozásokra, túlságosan formalista, és nem veszi figyelembe a *ne bis in idem* elvének valódi lényegét.

220 A Charta 50. cikkének szövegét egyébként nem lehet túlságosan szó szerint értelmezni. A fellebbező e tekintetben megjegyzi, hogy a 2016. június 29-i Kossowski ítéletből (C-486/14, EU:C:2016:483) kitűnik, hogy az ügynek a tényállást vizsgáló ügyészség általi lezárása esetén a felmentő bírósági határozat hiánya ellenére a *ne bis in idem* elve alkalmazandó.

221 A Bizottság vitatja a fellebbező érvelését.

A Bíróság álláspontja

222 A Charta 50. cikke úgy rendelkezik, hogy „[s]enki sem vonható büntetőeljárás alá és nem büntethető olyan bűncselekményért, amely miatt az Unióban a törvénynek megfelelően már jogerősen felmentették vagy elítélték”. Ily módon a *ne bis in idem* elve tiltja az e cikk értelmében vett büntető jellegű eljárások és szankciók halmozását ugyanazon tényállás miatt ugyanazon személlyel szemben (2023. szeptember 14-i Volkswagen Group Italia és Volkswagen Aktiengesellschaft ítélet, C-27/22, EU:C:2023:663, 44. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

223 A Bíróság továbbá már kimondta, hogy a versenyjogi bírságok kiszabására irányuló eljárásokban a *ne bis in idem* elvét tiszteletben kell tartani. A versenyjog területén ezen elv tiltja, hogy egy vállalkozást olyan versenyellenes magatartás miatt marasztaljanak el vagy vonjanak újból eljárás alá, amely miatt vele szemben egy már meg nem támadható korábbi határozatban szankciót szabtak ki, vagy amellyel kapcsolatban egy ilyen határozatban megállapították a felelősségének hiányát (2022. március 22-i Nordzucker és társai ítélet, C-151/20, EU:C:2022:203, 32. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

224 A jelen ügyben rá kell mutatni, hogy a vitatott határozat elfogadásának időpontjában nem létezett olyan határozat a vitatott határozat tárgyát képező kartellről, amelyet már nem lehetett volna megtámadni, és amely így jogerőssé vált volna. Ugyanis, bár kétségtelen, hogy a Törvényszék a 2014. december 9-i Ferriere Nord kontra Bizottság ítéletben (T-90/10, EU:T:2014:1035) érdemben arról a kérdésről határozott, hogy megállapítható-e a fellebbező e kartellben fennálló, a 2009. évi határozat szerinti felelőssége, ezen ítélet, amellyel szemben a Bírósághoz fellebbezést nyújtottak be, nem vált jogerőssé, majd azt a Bíróság teljes egészében hatályon kívül helyezte, ahogyan a 2009. évi határozatot is megsemmisítette.

225 A fellebbező állításával ellentétben az eljárás folytatása és a vitatott határozat elfogadása nem összeegyeztethetetlen a 2002. október 15-i Limburgse Vinyl Maatschappij és társai kontra Bizottság ítélettel (C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P–C-252/99 P és C-254/99 P, EU:C:2002:582).

226 Ebből az ítéletből ugyanis kitűnik – amint arra a Törvényszék a megtámadott ítélet 331. pontjában emlékeztetett –, hogy a *ne bis in idem* elve kizárólag a jogsértés fennállásának újbóli érdemi értékelését tiltja, amely azzal a következménnyel járna, hogy vagy az elsőhöz hozzáadódó második szankciót szabnak ki a felelősség ismételt megállapítása esetén, vagy első szankciót szabnak ki abban az esetben, ha az első határozatban meg nem állapított felelősséget a második

határozatban megállapítják (2002. október 15-i Limburgse Vinyl Maatschappij és társai kontra Bizottság ítélet (C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P–C-252/99 P és C-254/99 P, EU:C:2002:582, 61. pont). Márpedig a jelen ügyben e két helyzet egyike sem áll fenn.

227 Kétségtelen, hogy a Bíróság ezen ítélet 62. pontjában hozzátette, hogy a *ne bis in idem* elvével önmagában nem ellentétes az ugyanazon versenyellenes magatartás miatt indított eljárás folytatása, amennyiben az első határozatot alaki okokból anélkül semmisítették meg, hogy a felrótt tényekről érdemben határoztak volna.

228 Ennek során azonban a Bíróság nem jelezte, hogy a *ne bis in idem* elvével ellentétes lenne új határozat elfogadása azt követően, hogy fellebbezés alapján a Bíróság hatályon kívül helyezte a Törvényszéknek az első határozatra vonatkozó érdemi döntését tartalmazó ítéletét, és megsemmisítette ezt az első határozatot. Amint ugyanis az említett ítélet ugyanezen 62. pontjából kitűnik, a *ne bis in idem* elve csak akkor sérülhet, ha az ügy érdemében már jogerős határozat született. Márpedig, ahogyan az a jelen ítélet 224. pontjában szerepel, ilyen végleges határozat éppen a vitatott határozat elfogadásának időpontjában nem létezett.

229 A jelen ítélet 227. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlat ezenkívül megerősíti, hogy az uniós versenyjogi szabályok alkalmazására vonatkozó eljárásnak az ezen eljárást lezáró első határozat megsemmisítését követő folytatása nem vezet az eljárások halmozódásához.

230 Ebből következik, hogy a Törvényszék helyesen állapította meg, hogy a vitatott határozat elfogadása nem sértette a *ne bis in idem* elvét.

231 Kétségtelen, hogy a más vállalkozásokra vonatkozó 2014. évi ítéletek közül egyesek jogerőre emelkedtek, mivel azokkal szemben nem nyújtottak be fellebbezést. Ezek az ítéletek azonban, noha ugyanarra a kartellre vonatkoznak, mint amely miatt a fellebbező ellen eljárást folytattak, ez utóbbi tekintetében nem minősülnek jogerős ítéletnek.

232 Hasonlóképpen, a fellebbező állításával ellentétben annak lehetősége, hogy az ügyészség által hozott határozat releváns lehet a *ne bis in idem* elvének alkalmazása szempontjából, nem kérdőjelezheti meg ezt az értékelést, mivel a Bíróság pontosította, hogy ezen elv alkalmazása szempontjából az ilyen határozatnak jogerősnek kell lennie (2016. június 29-i Kossowski ítélet, C-486/14, EU:C:2016:483, 52–54. pont).

233 A fentiekre tekintettel a negyedik jogalapot mint megalapozatlant el kell utasítani.

A hatodik jogalapról

A felek érvei

234 Hatodik jogalapjával a fellebbező lényegében azt állítja, hogy a Törvényszék a megtámadott ítélet 535–551. pontjában tévesen alkalmazta a jogot, amikor nem állapította meg, hogy a védelemhez való jog megsértése abból eredt, hogy a Bizottság a kifogásközlésben, a kiegészítő kifogásközlésben vagy a 2017-ben folytatott eljárás más aktusában nem említette kifejezetten azon szándékát, hogy a visszaesést súlyosító körülményként alkalmazza a fellebbezővel szemben, és ezáltal megfosztotta őt attól a lehetőségtől, hogy a közigazgatási eljárás során e pontra vonatkozóan észrevételeket tegyen.

235 Először is, a Törvényszék nem vette figyelembe a Bíróság ítélkezési gyakorlatát, különösen a 2015. március 5-i Bizottság és társai kontra Versalis és társai ítéletet (C-93/13 P és C-123/13 P, EU:C:2015:150), valamint az Emberi Jogok Európai Bíróságának az EJEE 6. cikkére vonatkozó ítélkezési gyakorlatát. Másodszor a Törvényszék megsértette a Bizottság által saját maga számára előírt soft law vonatkozó rendelkezéseit, nevezetesen a 2011. évi közlemény 84., 86. és 109. pontját. Harmadszor, a Törvényszék elmulasztotta figyelembe venni, illetve elferdítette a 2017. szeptember 21-i Ferriere Nord kontra Bizottság ítélet (C-88/15 P, EU:C:2017:716) alapjául szolgáló ügyben tartott tárgyalásról készült felvétel egyes részeinek átiratát. Negyedszer, a megtámadott ítélet 547. és 548. pontjában említett tények – csakúgy, mint az ezen ítélet 543–546. pontjában említett tények – nem relevánsak, mivel a kifogásközlés, valamint a 2002. évi és a 2009. évi határozat nem tartalmazott a visszaesésre vonatkozó indokolást. E tényeket mindenesetre naprakésszé kellett volna tenni az eljárás kivételesen hosszú időtartama miatt. A megtámadott ítélet 549. pontjában hivatkozott körülmény nem releváns, mivel a 2017. december 15-i levél tartalma nyilvánvalóan nem felelt meg az ítélkezési gyakorlat által meghatározott kritériumoknak.

236 A Bizottság arra hivatkozik, hogy ez a jogalap elfogadhatatlan, illetve mindenképpen megalapozatlan.

A Bíróság álláspontja

237 A Törvényszék a megtámadott ítélet 538–542. pontjában kifejtette azokat a szempontokat, amelyek lehetővé teszik annak vizsgálatát, hogy a visszaesés fellebbezővel szemben való figyelembevétele során megsértették-e esetleg a fellebbező védelemhez való jogát.

238 Ezen ítélet 538. pontjában a Törvényszék a 2015. március 5-i Bizottság és társai kontra Versalis és társai ítéletre (C-93/13 P és C-123/13 P, EU:C:2015:150) hivatkozva kimondta, hogy amennyiben a Bizottság egy jogi személynek kíván betudni valamely versenyjogi jogsértést, és a visszaesést ebben az összefüggésben súlyosító körülményként kívánja vele szemben figyelembe venni, az e személynek címzett kifogásközlésnek tartalmaznia kell minden olyan tényezőt, amely lehetővé teszi e jogi személy számára a védekezést, különösen azokat, amelyek a jelen ügyben igazolhatják a visszaesés feltételeinek teljesülését. Az említett ítélet 539. pontjában a Törvényszék emlékeztetett arra, hogy a Bizottság a 2011. évi kifogásközlés 84. pontjában ebben az értelemben vállalta, hogy a kifogásközlésben „kellő pontossággal” megemlíti azokat az elemeket, amelyek súlyosító körülménynek minősülhetnek, majd ugyanezen ítélet 540. pontjában hozzátette, hogy a visszaesést az állandó ítélkezési gyakorlat szerint olyan körülményként kell értékelni, amely súlyosító jelleggel rendelkezhet.

239 A megtámadott ítélet 541. pontjában a Törvényszék kifejtette, hogy az ezen ítélet 538–540. pontjában ismertetett kötelezettség a védelemhez való jog tiszteletben tartására vonatkozó kötelezettségből ered, amely kötelezettség azon általános elv részét képezi, amely szerint minden olyan eljárásban, amely szankciók, különösen pedig pénzbírság vagy kényszerítő bírság kiszabását eredményezheti, az érintett vállalkozásoknak és vállalkozások társulásainak már a közigazgatási eljárás során lehetőséget kell adni arra, hogy kifejtsék álláspontjukat az ellenük felhozott tények, kifogások és körülmények valóságtartalmáról és relevanciájáról.

240 Végül a Törvényszék a megtámadott ítélet 542. pontjában megállapította, hogy annak ellenőrzése céljából, hogy a védelemhez való jog elvét tiszteletben tartották-e, az uniós bíróságnak az ügy összes körülményét figyelembe kell vennie annak érdekében, hogy megbizonyosodjon arról, hogy

a Bizottság jogsértés megállapítására irányuló szándéka vagy egy adott körülmény az érintett vállalkozás számára kellően előrelátható volt-e ahhoz, hogy úgy lehessen tekinteni, hogy e vállalkozásnak lehetősége volt arra, hogy észrevételt tegyen a vizsgált kérdést illetően.

241 A Törvényszék e magyarázatait a fellebbező nem vitatja.

242 Ezzel szemben a fellebbező lényegében azt állítja, hogy a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, amikor úgy ítélte meg, hogy a jelen ügyben kellően előre látható volt az a tény, hogy a Bizottságnak szándékában állt a visszaesést súlyosító körülményként figyelembe venni.

243 Ezen állítás elutasítása érdekében a Törvényszék egyrészt a kifogásközlésnek a megtámadott ítélet 543–546. pontjában említett tartalmára, másrészt pedig a Bizottság 2017. december 15-i levelére támaszkodott, amely bejelentette a közigazgatási eljárás ezen ítélet 547–549. pontjában említett folytatását.

244 Noha a fellebbező azt állítja, hogy nem kéri a Bíróságtól a tények újbóli értékelését, érvelése szinte kizárólag a kifogásközlés tartalmára összpontosít.

245 Márpedig a megtámadott ítélet 547. és 548. pontjából kitűnik, hogy a Bizottság a 2017. december 15-i, a közigazgatási eljárás folytatását bejelentő levelében tájékoztatta a fellebbezőt, hogy az eljárás végén meghozandó határozatában a 2002. évi és a 2009. évi határozat elfogadásának alapjául szolgáló kifogásközlésből eredő kifogásokra támaszkodik, és hogy e határozatokban a visszaesést súlyosító körülményként vették figyelembe a fellebbezővel szemben kiszabott bírság összegének kiszámítása során.

246 E körülmények között, még ha a kifogásközlés nem is volt egyértelmű, a Törvényszék a megtámadott ítélet 550. pontjában megállapíthatta, hogy a Bizottság azon szándéka, hogy a vitatott határozatban a visszaesést súlyosító körülményként vegye figyelembe a fellebbező tekintetében, kellően előre látható volt.

247 Egyébiránt a Bizottság a fellebbező visszaesését az utóbbi által elkövetett jogsértést megállapító korábbi határozat alapján állapította meg, amelyet ugyanezen célból a 2002. évi és a 2009. évi határozatban is figyelembe vett. E körülmények között a fellebbező állításával ellentétben a Törvényszék nem volt köteles megállapítani, hogy a Bizottságnak naprakésszé kellett volna tennie azokat a bizonyítékokat, amelyek fényében figyelembe vette a visszaesést.

248 A fellebbező továbbá azzal érvel, hogy a 2017. szeptember 21-i Ferriere Nord kontra Bizottság ítélet (C-88/15 P, EU:C:2017:716) alapjául szolgáló ügyben tartott tárgyalás rögzítésének egyes részei megerősítik azon okok hihető jellegét, amelyek miatt a közigazgatási eljárás folytatását követően nem terjesztett elő észrevételeket a visszaesésre vonatkozóan. A fellebbező azonban nem fejti ki azokat a jogi indokokat, amelyek miatt e szövegrészek azt bizonyítják, hogy jogosan vélte úgy, hogy a Bizottság az eljárás folytatását követően nem vehette volna figyelembe a visszaesést súlyosító körülményként anélkül, hogy erről őt előzetesen kifejezetten tájékoztatta volna.

249 Következésképpen a határozathozatal elmulasztására vagy az említett szövegrészek elferdítésére alapított kifogást a jelen ítélet 51. pontjában felidézett követelményekre tekintettel mint elfogadhatatlant el kell utasítani.

250 Következésképpen a hatodik jogalapot mint részben elfogadhatatlant, részben pedig megalapozatlant el kell utasítani.

A hetedik jogalapról

Az első részről

– *A felek érvei*

251 A hetedik jogalap első részében a fellebbező azt állítja, hogy a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, amikor a megtámadott ítélet 565–579. pontjában elutasította azon kifogását, amely szerint a visszaesés súlyosító körülményként való figyelembevétele az eljárás túlzottan hosszú időtartama miatt ellentétes az arányosság elvével.

252 Először is a megtámadott ítélet 575. pontja tekintetében hiányos az indokolás. Míg ugyanis a fellebbező a szóban forgó eljárás rendkívüli időtartamára hivatkozott, a Törvényszék ezen 575. pontban a korábbi jogsértés és a vitatott határozatban szankcionált jogsértés között eltelt rövid időre hivatkozott.

253 Másodszor a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy a Bizottság figyelembe vehette a visszaesést egy több mint 30 évvel a vitatott határozat elfogadása előtt megállapított jogsértés miatt. A Törvényszék ezáltal a visszaesés fogalmának nyilvánvalóan aránytalan értelmezésére támaszkodott. Ezt az értelmezést nem igazolhatja az e határozat elrettentő hatásának biztosítására irányuló cél, mivel 2000 óta a fellebbezőt már nem terhelte felelősség versenyellenes magatartásokért. A Törvényszék nem vette figyelembe azon bírósági és közigazgatási eljárások elrettentő jellegét, amelyek a fellebbezőre vonatkoztak.

254 A Törvényszék azt a tényt sem vette figyelembe, hogy az elrettentő hatás biztosításának célját mind a szóban forgó kartell szankcionálása, mind pedig a bírság visszaesés címén való növelése során figyelembe vették, ami az arányosság elvével ellentétes megkettőződést eredményezett.

255 Ezenkívül a Törvényszék értékelése nehezen lenne összeegyeztethető a 2010. június 17-i Lafarge kontra Bizottság ítéletben (C-413/08 P, EU:C:2010:346, 70. és 73. pont) rögzített elvvel, amely szerint az uniós versenyjog nem jogosítja fel a Bizottságot arra, hogy a visszaesést időbeli korlátozás nélkül figyelembe vegye. A vitatott határozat elfogadását megelőző, több mint 30 évvel korábbi tények visszaesés címén való figyelembevétele tehát nyilvánvalóan aránytalan, és a gyakorlatban a Bíróság által felállított elv tagadásához vezetne.

256 A Bizottság szerint ez az érvelés elfogadhatatlan, illetve mindenképpen megalapozatlan.

– *A Bíróság álláspontja*

257 E részben a fellebbező azt rója fel a Törvényszéknek, hogy hiányos indokolást adott, és tévesen alkalmazta a jogot az arányosság elvének értelmezését illetően. A Bizottság állításával ellentétben az említett részt tehát elfogadhatónak kell tekinteni.

258 Mindazonáltal a fellebbező érvelése nem megalapozott.

259 Elsősorban a megtámadott ítélet 575. pontjának indokolását illetően e pontból kitűnik, hogy annak vizsgálata érdekében, hogy a Bizottság jogosan állapíthatta-e meg a visszaesést a fellebbezővel szemben, a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy az e vállalkozás által korábban elkövetett jogsértés és a vitatott határozatban szankcionált jogsértés között eltelt idő rövid volt. A fellebbező állításával ellentétben a Törvényszék nem hagyta figyelmen kívül, hogy az elé terjesztett kifogás nem erre az időtartamra, hanem a korábbi jogsértés és a vitatott határozat elfogadásának időpontja között eltelt időre vonatkozott. A Törvényszék ugyanis nemcsak hogy összefoglalta ezt a kifogást ezen ítélet 566. pontjában, hanem az említett ítélet 575. pontjában azt is kimondta, hogy a Bizottságnak jogában állt súlyosító körülményként figyelembe venni a visszaesést a fellebbező tekintetében, „annak ellenére, hogy a vizsgálat az általa tapasztalt jogi kockázatok miatt hosszabb ideig tartott”. E tényezőkből következik, hogy a fellebbezőnek az indokolás hiányára és a határozathozatal elmulasztására vonatkozó állításai a megtámadott ítélet téves értelmezésén alapulnak.

260 Másodsorban, az arányosság elvének megsértésére alapított kifogást illetően emlékeztetni kell arra, hogy ezen elv az állandó ítélkezési gyakorlat szerint megköveteli, hogy az uniós intézmények aktusai alkalmasak legyenek az érintett szabályozással kitűzött jogszerű célok megvalósítására, és ne menjenek túl az azok eléréséhez szükséges mértéken (2020. december 9-i Groupe Canal + kontra Bizottság ítélet, C-132/19 P, EU:C:2020:1007, 104. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

261 A bírság visszaesés címén való növelését illetően emlékeztetni kell arra, hogy az ilyen növelés azon követelménynek tesz eleget, hogy a versenyszabályok ugyanazon vállalkozás által ismételten elkövetett megsértését meg kell torolni (2010. június 17-i Lafarge kontra Bizottság ítélet, C-413/08 P, EU:C:2010:346, 61. pont).

262 E tekintetben rá kell mutatni, hogy a fellebbező nem vitatja a Törvényszéknek a megtámadott ítélet 553. pontjában szereplő értékelését, amely szerint az elrettentés szempontjából a visszaesés olyan körülmény, amely az ítélkezési gyakorlat szerint indokolja a bírság alapösszegének jelentős emelését, mivel azt bizonyítja, hogy a korábban kiszabott szankció nem volt kellően elrettentő.

263 A fellebbező nem vitatja azon kifogásának a megtámadott ítélet 557. és 564. pontjában történt elutasítását, amelyben arra hivatkozott, hogy a korábban elkövetett jogsértés és a vitatott határozatban foglalt jogsértés között eltelt idő túl hosszú volt ahhoz, hogy vele szemben a visszaesést meg lehessen állapítani.

264 A fellebbező ugyanis annak előadására szorítkozik, hogy mivel a visszaesés figyelembevételének célja a vállalkozás elrettentése a versenyjog újabb megsértésétől, az arányosság elve a jelen ügyben sérült, ugyanis egyrészt 2000 óta már nem terhelte felelősség ilyen magatartásokért, másrészt pedig a vitatott határozat tárgyát képező kartellel kapcsolatban már folyamatban lévő közigazgatási és bírósági eljárások elkerülhetetlenül elrettentő hatással jártak.

265 Márpedig emlékeztetni kell arra, hogy a megtámadott ítélet 577. pontjában a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy nem zárható ki, hogy az a szankcióval való fenyegetettség, amely a fellebbezőt a teljes vizsgálat során terhelte, és szankció két alkalommal történő kiszabása járhatott bizonyos elrettentő hatással. A Törvényszék mindazonáltal – anélkül, hogy tévesen alkalmazta volna a jogot – úgy ítélte meg, hogy „a szankció, vagyis a visszaesés címén megnövelt összegű, a Bizottság által kiszabott bírság megfizetésének ténye az, amely ténylegesen elrettent valamely vállalkozást attól, hogy ismét vétkesen megsértse a versenyszabályokat”.

266 Mindenesetre a fellebbező nem bizonyította, hogy pusztán az a tény, hogy jelentős idő telt el a visszaesés figyelembevétele céljából tekintetbe vett jogsértések és a vitatott határozat Bizottság általi elfogadása között, azzal a következménnyel járna, hogy e figyelembevétel aránytalan lenne.

267 E következtetést nem kérdőjelezi meg a fellebbező többi érve.

268 Először is a Törvényszék nem alkalmazta tévesen a jogot, amikor úgy ítélte meg, hogy a Bizottság jogosan állapította meg egyrészt, hogy a fellebbező kartellben való részvételét megállapító új határozat elfogadását többek között az a cél indokolta, hogy a fellebbezőt elrettentsék attól, hogy a jövőben ilyen jogsértéseket kövessen el, másrészt pedig, hogy ezt az elrettentő hatást a fellebbezővel szemben visszaesés megállapításával meg kell erősíteni. A fellebbező állításával ellentétben az a tény, hogy a visszaesést mind a jogsértésben való részvételét megállapító új határozat meghozatalának lehetőségéről való döntés, mind a vele szemben kiszabott bírság összegének kiszámítása során figyelembe vették, nem minősül az arányosság elvével ellentétes „megkettőződésnek”.

269 Másodszor igaz, hogy az arányosság elve megköveteli, hogy a szóban forgó jogsértés és a versenyszabályok korábbi megsértése között eltelt időt figyelembe vegyék a vállalkozás e szabályok megsértésére való hajlamának értékelésekor (2010. június 17-i Lafarge kontra Bizottság ítélet, C-413/08 P, EU:C:2010:346, 70. és 73. pont). Ez az időtartam azonban nem azonos azzal, amelyre a fellebbező az arányosság elvének megsértésére alapított kifogásának alátámasztása érdekében hivatkozik.

270 Ebből következik, hogy a hetedik jogalap első részét mint megalapozatlant el kell utasítani.

A második részről

– *A felek érvei*

271 A hetedik jogalap második részében a fellebbező először is azt állítja, hogy a megtámadott ítélet 580–595. pontja sérti az indokolási kötelezettséget. A fellebbező kifejti, hogy az elsőfokú eljárásban arra hivatkozott, hogy a bírság visszaesés miatti növelése aránytalan volt, tekintettel egyrészt a kivételesen hosszú idő elteltére, másrészt a visszaesés „csekély” jellegére. A Törvényszék ezen érvek közül csak a másodikat vizsgálta meg.

272 Másodszor a bírság visszaesés miatti 50%-os növelése nyilvánvalóan aránytalan, mivel a vitatott határozatot több mint 30 évvel a korábbi jogsértést megállapító határozatot követően fogadták el. E tekintetben a Törvényszéknek észlelnie kellett volna a vitatott határozat ellentmondásos jellegét. A Bizottság ugyanis az eljárás időtartamára tekintettel 50%-kal csökkentette a bírság alapösszegét, de a visszaesés miatti növelés alkalmazása céljából elmulasztotta figyelembe venni az eljárás ezen időtartamát. A következetesség érdekében a Bizottságnak az időtényező miatt szintén a felére kellett volna csökkentenie a visszaesés címén alkalmazott 50%-os növelési mértéket. Ezenkívül e növelés jellegénél fogva nem haladhatná meg a bírság összegét. Márpedig a jelen ügyben az említett növelés összege megközelítőleg kétszerese annak a bírságnak, amelyet akkor szabtak volna ki a fellebbezőre, ha e súlyosító körülmény megállapítására nem került volna sor.

273 A Bizottság azt állítja, hogy a fellebbező a Törvényszék előtt előadott érvek megismétlésére szorítkozik, és így azt kívánja elérni, hogy a Bíróság vizsgálja meg újra az első fokon benyújtott keresetét. A fellebbező érvelése tehát elfogadhatatlan, és mindenesetre megalapozatlan.

– *A Bíróság álláspontja*

274 A hetedik jogalap második részében a fellebbező azt állítja, hogy a Törvényszék megsértette az ítéleteinek indokolására vonatkozó kötelezettségét, és tévesen értelmezte az arányosság elvét. A Bizottság állításával ellentétben ezt a részt tehát elfogadhatónak kell tekinteni.

275 Mindazonáltal a fellebbező érvelése nem megalapozott.

276 Elsősorban a fellebbező azt kifogásolja, hogy a Törvényszék elmulasztott válaszolni azon érvére, amely szerint a Bizottság által vele szemben visszaesés címén alkalmazott növelés az eljárás időtartamára tekintettel aránytalan volt. E tekintetben rá kell mutatni, hogy a Törvényszék a megtámadott ítélet 565–579. pontjában elutasította a fellebbező azon érvét, amely szerint a visszaesés vele szemben történő megállapítása nem egyeztethető össze az arányosság elvével. Ennélfogva a Törvényszék már nem volt köteles válaszolni a fellebbező azon érvére, miszerint ez az elv a bírság visszaesés címén való növelését is kizárta.

277 Másodsorban a fellebbező nem bizonyította, hogy a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, amikor úgy ítélte meg, hogy a Bizottság nem sértette meg az arányosság elvét, amikor a visszaesés címén való növelés mértékét a bírság alapösszegének 50%-ában állapította meg.

278 Hozzá kell tenni, hogy az a tény, hogy a Bizottság a vitatott határozatban az eljárás időtartamára tekintettel 50%-kal csökkentette a bírság alapösszegét, miközben a bírság összegét visszaesés címén növelte, semmilyen ellentmondást nem jelent, mivel e két tényező egymástól független.

279 Végül a fellebbező, amikor azt állítja, hogy a bírság visszaesés címén történő növelése nem haladhatja meg a bírság összegét, nem terjeszt elő semmilyen jogi szabályt ezen állítás alátámasztására, és olyan számítást folytat le, amely nemcsak helytelennek bizonyul, hanem hipotetikus helyzeten is alapul.

280 A fentiekre tekintettel a hetedik jogalap második részét, ennélfogva pedig e jogalapot teljes egészében mint megalapozatlant el kell utasítani.

A nyolcadik jogalapról

A felek érvei

281 A nyolcadik jogalap két részből áll.

282 E jogalap első részében a fellebbező azt állítja, hogy a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, amikor a megtámadott ítélet 611–628. pontjában úgy ítélte meg, hogy a Bizottság nem sértette meg az egyenlő bánásmód elvét, amikor rá vonatkozóan arányosan kisebb mértékben csökkentette a bírság összegét, mint a Riva tekintetében.

283 A fellebbező szerint a vitatott határozatból kitűnik, hogy a Riva, amely összesen tíz éven és hat hónapon keresztül vett részt az e határozat tárgyát képező kartellben, a bírság összegének 3%-os csökkentésében részesült amiatt, hogy egy éven keresztül megszakította részvételét e kartellnek a termelés vagy az eladások korlátozására és ellenőrzésére vonatkozó részében. Ezzel szemben a

fellebbező, amely hét éven keresztül vett részt a kartellben, 6%-os csökkentésben részesült azon három év tekintetében, amelyek során nem vett részt a kartell e részében, vagyis ezen évek mindegyike tekintetében csak 2%-os csökkentésben részesült.

284 A nyolcadik jogalap második részében a fellebbező arra hivatkozik, hogy a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, amikor elmulasztotta megállapítani a Bizottság által annak igazolására felhozott indokok késedelmes jellegét, hogy ugyanazon magatartások esetében eltérő bírságcsökkentést alkalmaz.

285 A Bizottság úgy véli, hogy ez az érvelés elfogadhatatlan. A fellebbező lényegében az elsőfokú eljárásban előadott érvek megismétlésére szorítkozik. Így a fellebbező megkísérli elérni, hogy a Bíróság vizsgálja felül az első fokon benyújtott keresetet. A fellebbező érvelése mindenesetre nyilvánvalóan megalapozatlan.

A Bíróság álláspontja

286 A Bizottság állításával ellentétben a nyolcadik jogalap két része elfogadható, mivel azok a Törvényszék által állítólagosan elkövetett téves jogalkalmazásra vonatkoznak.

287 Ami az első jogalapot illeti, emlékeztetni kell arra, hogy a Charta 20. cikkében foglalt egyenlő bánásmód elve megköveteli, hogy az összehasonlítható helyzeteket ne kezeljék eltérő módon, és hogy a különböző helyzeteket ne kezeljék egyenlő módon, hacsak ez a bánásmód objektív módon nem igazolható (2024. április 18-i Dumitrescu és társai kontra Bizottság és Bíróság ítélet, C-567/22 P-C-570/22 P, EU:C:2024:336, 65. és 67. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

288 A jelen ügyben a megtámadott ítéletből kitűnik, hogy a vitatott határozatban a Bizottság megállapította egyrészt, hogy mind a fellebbező, mind a Riva részt vett az e határozatban említett kartellben, másrészt pedig, hogy e két vállalkozás nem vett részt e kartell bizonyos részében, a fellebbező három évig, a Riva pedig egy éven keresztül.

289 Ahogyan arra a Törvényszék a megtámadott ítélet 613. pontjában emlékeztetett, a kartellben részt vevő vállalkozásokra kiszabott bírságok kiszámítása során az érintett vállalkozások közötti eltérő bánásmód szorosan hozzátartozik az e területen a Bizottságra ruházott hatáskör gyakorlásához. Mérlegelési mozgástere keretében ugyanis a Bizottságnak e vállalkozások sajátos magatartása és jellemzői alapján kell egyénítenie a szankciót annak érdekében, hogy minden esetben biztosítsa az uniós versenyszabályok teljes érvényesülését (2013. június 13-i Versalis kontra Bizottság ítélet, C-511/11 P, EU:C:2013:386, 104. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

290 A megtámadott ítélet 615–617. pontjából kitűnik, hogy a Bizottság a csökkentés mértéke közötti különbséget a kartell valamely részében való részvétel hiánya miatt nyújtott csökkentés súlyozásának szükségességével indokolta, az egyes vállalkozásoknak a kartell egészében való teljes részvétele időtartamának függvényében. A fellebbezőnek és a Rivának a kartell egészében való részvétele olyan fontos tényező volt, amelyet a szóban forgó enyhítő körülmény értékelésekor figyelembe kellett venni. Márpedig, mivel a Rivának a kartellben való teljes részvétele hosszabb volt, a kartell ezen ágában való részvétele hiányának hatása jelentősebb lett volna.

291 Pontosabban a Törvényszék a megtámadott ítélet 622. pontjában rámutatott, hogy a Rivának nyújtandó csökkentés meghatározása érdekében a Bizottság figyelembe vette e két vállalkozás jogsértésben való részvételének relatív súlyát a bírságok egyénítésének a jelen ítélet

289. pontjában hivatkozott követelményének megfelelően. Így a Bizottság úgy ítélte meg, hogy mivel a Riva kartellben való teljes részvétele hosszabb volt, mint a fellebbezőé, az szükségképpen súlyosabb volt, és hogy a kartell bizonyos részében való részvétele elmaradásának hatása még inkább jelentős.

292 A Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, amikor a megtámadott ítélet 323. pontjában úgy ítélte meg, hogy e megközelítés megfelel az egyenlő bánásmód elvének.

293 Nem vitatott ugyanis, hogy a Bizottság évi 2%-os csökkentést nyújtott a fellebbezőben azon időszak tekintetében, amelynek során nem vett részt a kartell szóban forgó részében, míg a Riva esetében a csökkentés 3%-os volt.

294 Igaz, hogy olyan egyéb tényezők hiányában, amelyek lehetővé tennék e két vállalkozás e kartellben való részvételének megkülönböztetését, az a tény, hogy a Riva tíz éven és hat hónapon keresztül vett részt az említett kartellben, azt jelentette, hogy e részvétel súlyosabb hatást gyakorolt a versenyre, mint a fellebbező részvétele, amely abban csak hét éven keresztül vett részt. E megállapítás azonban nem terjeszthető ki azokra az időszakokra, amelyek során a vállalkozások nem vettek részt e kartell bizonyos részében, mivel az e részben való részvételük hiánya főszabály szerint ugyanolyan hatást gyakorolt a versenyre.

295 Kétségtelen, hogy a kartell valamely részében való részvételtől elmaradás miatt nyújtott csökkentést az egyes vállalkozások e kartellben való részvételének teljes időtartama alapján súlyozni lehet. A jelen ügyben azonban a fellebbező három éven keresztül – amely időtartam az említett kartellben való részvételének közel felét tette ki – nem vett részt e részben, míg a Riva az ugyanezen kartellben való részvételének tíz éve és hat hónapja alatt csupán egy éven keresztül nem vett részt az említett részben.

296 E körülmények között meg kell tehát állapítani, hogy a Bizottság összehasonlítható helyzeteket eltérően kezelt, anélkül hogy erre az eltérő bánásmódra érvényes igazolást adott volna.

297 Ebből következik, hogy a nyolcadik jogalap első részének helyt kell adni. Ennélfogva a megtámadott ítéletet hatályon kívül kell helyezni, anélkül hogy szükséges lenne e jogalap második részéről határozni.

A Törvényszékhez benyújtott keresetről

298 Az Európai Unió Bírósága alapokmánya 61. cikke első albekezdésének megfelelően, ha a fellebbezés megalapozott, a Bíróság a Törvényszék határozatát hatályon kívül helyezi. Ha a per állása megengedi, az ügyet maga a Bíróság is érdemben eldöntheti.

299 A jelen ügyben a Bíróságnak érdemben el kell döntenie az ügyet, amit a per állása megenged.

300 A jelen ítélet 286–297. pontjából kitűnik, hogy a vitatott határozat nem egyeztethető össze az egyenlő bánásmód elvével annyiban, amennyiben a fellebbezővel szemben a bírság összegét évi 2%-kal csökkentették egy olyan időszak alapján, amelynek során a fellebbező nem vett részt a szóban forgó kartell egyik részében, miközben ugyanezen megfontolások alapján a Rivának 3%-os csökkentést nyújtottak. Mivel a Bíróság megállapította a vitatott határozat jogellenességét, korlátlan felülvizsgálati jogkörében eljárva a Bizottság értékelését a sajátjával helyettesítheti, következésképpen pedig a bírságot törölheti, csökkentheti vagy növelheti. E jogkört az összes

ténybeli körülmény figyelembevételével kell gyakorolni (2014. november 12-i Guardian Industries és Guardian Europe kontra Bizottság ítélet, C-580/12 P, EU:C:2014:2363, 78. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). A jelen ügyben a Bíróság korlátlan felülvizsgálati jogkörében eljárva úgy ítéli meg, hogy a bírság összege csökkentésének évi 3%-os mértékét a fellebbezőre is alkalmazni kell.

301 Ebből következik, hogy a fellebbezővel szemben a vitatott határozatban kiszabott bírság összegét 2 165 000 euróban kell megállapítani.

A költségekről

302 A Bíróság eljárási szabályzata 184. cikkének (2) bekezdése értelmében, ha a fellebbezés megalapozott, és a Bíróság maga hoz a jogvita kapcsán végleges határozatot, a Bíróság határoz a költségekről.

303 E szabályzat 138. cikkének (3) bekezdése, amelyet e szabályzat 184. cikkének (1) bekezdése értelmében a fellebbezési eljárásban is alkalmazni kell, akként rendelkezik, hogy részleges pernyertesség esetén mindegyik fél maga viseli a költségeit.

304 Mivel a fellebbező és a Bizottság részlegesen lett pernyertes, úgy kell határozni, hogy maguk viselik az elsőfokú és a fellebbezési eljárásban felmerült saját költségeiket.

A fenti indokok alapján a Bíróság (hatodik tanács) a következőképpen határozott:

1) A Bíróság az Európai Unió Törvényszéke 2022. november 9-i Ferriere Nord kontra Bizottság ítélete (T-667/19, EU:T:2022:692) rendelkező részének 1. pontját hatályon kívül helyezi annyiban, amennyiben az elutasítja a Ferriere Nord SpA által első fokon előterjesztett, az egyenlő bánásmód elvének megsértésére vonatkozó kilencedik jogalap kifogásait.

2) A Bíróság a fellebbezést az ezt meghaladó részében elutasítja.

3) A Bíróság az ESZAK-Szerződés 65. cikkének megsértésére vonatkozó, 2019. július 4-i C(2019) 4969 final bizottsági határozat (AT.37956 – betonvas ügy) 2. cikkének (3) bekezdését megsemmisíti.

4) A Bíróság a Ferriere Nord SpA-val szemben a C(2019) 4969 final határozat 2. cikkének (3) bekezdésében kiszabott bírság összegét 2 165 000 euróban állapítja meg.

5) A Ferriere Nord SpA és az Európai Bizottság maguk viselik az elsőfokú és a fellebbezési eljárásban felmerült saját költségeiket.

Aláírások